

ÚJ ÉLET

A MAGYARORSZÁGI ZSIDÓ HITKÖZSÉGEK SZÖVETSÉGÉNEK LAPJA

Az öt magyarországi zsidó felekezet közös közleménye

Régi adósságot törlesztendő, Heisler András elnök kezdeményezésére egy asztalhoz ültek a Mazsihisz, a MAOIH, az EMIH, valamint a Bét Orim, illetve a Szim Salom progresszív zsidó felekezetek vezetői.

A megbeszélés megerősítette, hogy az örökjáradék igazságos elosztásával kapcsolatban a megjelenetek nézetei erősen eltérőek, e kérdésben egyelőre konszenzust nem tudtak kialakítani.

A Mazsihisz kezdeményezte az örökjáradék megosztását jelenleg meghatározó kormányrendelet szerinti engedményezési megállapodás 15. pontjának teljesítését. A rendelkezés szerint amennyiben az országgyűlés további szervezeteket ismer el zsidó egyházként, akkor az örökjáradék engedményezésénél azok elismert igényeit is figyelembe kell venni.

Köves Slomó az EMIH részéről

nem látott akadályt a megállapodás e pontjának teljesítésére, de hangsúlyozta, azt tartaná helyesnek, ha az egész magyar zsidóság vallási életét támogatni hivatott örökjáradék elosztásának módját olyan elvi alapokra helyeznék, amelyek objektív mutatókon keresztül és nem ad hoc jelleggel – aktuális politikai erőviszonyok által – érvényesülnek. A 2012-es megállapodásban meghatározott elosztást méltánytalannak tartja.

Deutsch Róbert, a MAOIH elnöke szintén a méltánytalanságot, a történelmi tradícióknak való meg nem felelést és az igazságtalan elosztási arányokat hangsúlyozta. A MAOIH elnöke lát esélyt a megállapodás létrehozására, ugyanakkor kiemelte: a magyar ortodoxia borotvaélen táncoló anyagi helyzete a sokéves igazságtalan megosztás eredménye, melyet valamilyen módon mindenképp korrigálni kell. Közös felelősség, egyben össz-zsidó érdek, hogy a legrégebbi –

a vészkorszak poklában a legnagyobb mártíromságot elszenvedett – magyar izraelita hitközség történelmi öröksége ne legyen viszály és szűkeklbűség áldozata. Deutsch Róbert a demokratikus elv érvényesülése érdekében a MAOIH eljárásának, véleményformálóinak álláspontját is ki fogja kérni a rendezési folyamat során. Heisler András a Mazsihisz oldaláról örömmel nyugtázta az EMIH és a MAOIH nyitottságát a 15. paragrafus teljesítésében, de hangsúlyozta, hogy az örökjáradék-megállapodás a Mazsihisz és a magyar kormány között jött létre, és sem ezen, sem az örökjáradék engedményezésének arányain nem kívánnak változtatni, jelenlegi mértékét arányosnak és méltányosnak tartják.

Jelenlévők egyetértettek abban, hogy az örökjáradék reálértéke az engedményezéskori 2012-es évhez képest drasztikusan csökkent, ennek korrigálása kormányzati intézkedést igényel. Megállapodtak abban, hogy megbeszéléseiket július első felében folytatják, és megkísérelnek a magyarországi zsidóság fejlődésének érdekében közös álláspontot kialakítani. A progresszív közösségek hangsúlyozták, hogy jelenlegi helyzetük hosszabb távon nem tartható.

A résztvevők pozitív fejleményként értékelték, hogy az együttműködés szándékával első lépésként egy asztalhoz ültek és gondjaikat megosztották egymással, mert abban mindnyájan egyetértenek, hogy a magyarországi zsidóság jövője kiemelkedően fontos számukra.

Árvai Péter, a Szim Salom alelnöke
Deutsch Róbert, a MAOIH elnöke
Heisler András, a Mazsihisz elnöke
Kálmán Gábor, a Bét Orim elnöke
Köves Slomó, az EMIH vezető rabbija

Weisz Péter Batthyány-Strattmann-díjas

Weisz Péternek, a Gyöngyösi Bugát Pál Kórház főigazgatójának munkásságát, a betegekért, a magyar egészségügyért tett erőfeszítéseit az egészségügy egyik legrangosabb kitüntetésével, a Batthyány-Strattman László-díjjal ismerte el Kásler Miklós miniszter a Pesti Vigadóban rendezett központi ünnepségen.

Weisz Péter a Gyöngyösi Status Quo Zsidó Hitközség vezetője is, aki óriási kitarással és aktivitással áll ki ügyek mellett. Kórházvezetői munkája meghatározó a régióban. Tiszteesség, szakmai elhivatottság, betegközpontú egészségügy megteremtése jellemzi vezetői hozzáállását.

Munkája ma is egyik szakmai alappillére a gyöngyösi kórháznak. Tekintélye, szakmai respektje messze túlnő a gyógyintézmény falain. Legendásan hisz munkatársaiban, értékeli és tiszteli a minőségi munkát. Túlzás nélkül állítható: szerénysége, intelligenciája, szakmai alázata példa kollégái, a város polgárai számára.

Gratulálunk a magas rangú elismeréshez!

Fotó: Bokros Mária

Sokáig húzódott, hiszen már 2014-ben bejelentették, hogy felújítják a kőszegi zsinagógát és rabbiházat. Aztán egészen 2020-ig kellett arra várni, hogy kiírják a közbeszerzést

az épületre. Erre végül hárman pályáztak, a nyertes pedig a VM. Construction Fővállalkozó Kft. lett 649 millió 745 ezer 697 forinttal. A munkát tavaly év végén kezdték meg Kőszegen, most pedig elbontották az épület elől az állványzatot, így már megmutatta magát a felújított zsinagóga. (Szöveg: Farkas Bazsi, fotó: Vágvölgyi Bálint.)

9 770133 350099 2 1 0 1 3

Kész a nagykallói ortodox zarándokház

A mintegy 164 millió forintos beruházás során a nagykallói régi zsidó temető szomszédságában ortodox zarándokházat alakítottak ki, amely rendezvényteremmel és interaktív kiállítóterrel várja az idelátogatókat. Az átadáson Markovics Zsolt miskolci főrabbi helyezte föl a mezűzét. A beruházás a Magyar Zsidó Örökség Útja Kelet-Magyarországon című program keretében valósult meg.

Nagykállón a Nagybalkányi úti régi zsidó temető a mai napig a chászid zsidók zarándokhelye, ugyanis itt található a magyarországi chászidizmus atyjának, Taub Izsák Ezékiel csodarabbinak a sírja. A település szellemi örökségének megőrzését, valamint a megfelelő turisztikai infrastruktúra kiépítését célzó fejlesztés során egy modern technikai eszközökkel felszerelt kiállítóteret, ren-

Péter, a Mazsihisz ügyvezető igazgatója.

„Nagy előrelépés, hogy a kormány segítségével és a zsidó közösség akaratából sikerült létrehozni egy látogatóközpontot, ezáltal a túraútvonal újabb attrakcióval gazdagodott: a hívők és a nem hívők is megismerhetik a csodarabbi történetét” – mondta köszöntőbeszédében Simon Miklós országgyűlési képviselő.

„A térség zsidó zarándokútvonalának ápolása olyan fontos tevékenység, amely elismerést érdemel. A gazdag örökség éppúgy közös, mint a fájdalom, amit a közösség elszenvedett” – emelte ki Seszták Oszkár, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Közgűlés elnöke.

Az átadás során Markovics Zsolt miskolci főrabbi felhívta a mezűzét az épület ajtajára.

A Magyar Zsidó Örökség Útja Ke-

Markovics Zsolt és Kunos Péter az avatáson

Fotó: Sipeki Péter

dezvénytermet, valamint információs pulttal ellátott zarándokházat alakítottak ki. Nagykálló a Magyar Zsidó Örökség Útja Kelet-Magyarországon zarándokút negyedik állomása, ahol a látogatók megtudhatják, kit nevezünk csodarabbinak, kik válnak azzá, és milyen örökséget hagynak maguk után.

„Az öt helyszínből álló projekt nagykallói megvalósításával hozzájárul ahhoz, hogy az ideérkező zarándokokat méltó körülmények között lehessen fogadni. A történetírás szerint a nagykallói rebbe nemcsak a csodatevéseiről, hanem az énekeiről is elhíresült. A Szól a kakas már című dalt szerte a világon éneklik” – mondta az új épület átadásán Kunos

let-Magyarországon című projektről: az 1,4 milliárd forintos EU-s forrásból megvalósuló beruházásból olyan, hosszú távon is fenntartható idegenforgalmi szolgáltatások létrehozása a cél, amelyek megőrzik és bemutatják az északkeleti régió zsidóságának háború előtti kulturális, vallási és történelmi örökségét. A pályázók szándéka az volt, hogy a szolgáltatások kialakítása és üzemeltetése növelje a környék idegenforgalmát, munkahelyet biztosítson az itt élők számára, tehát hozzájáruljon a térség társadalmi és gazdasági fejlődéséhez.

A zarándokútvonal helyszínei: Miskolc, Makó, Nagykálló, Nyírtass és Sátoraljaújhely.

Új elnök Miskolcon

kapott hitközségünkről, megváltozott, és pozitív irányba menjenek a dolgok, valamint a tagság összetartása, kapcsolattartás a társégházakkal és az önkormányzatokkal.

Fontos számomra, hogy a hitélettel foglalkozzunk, meglegyen a minjen hétfőn, csütörtökön, pénteken és sábeszkor is.

– A zsinagóga igen rossz állapotban van. Ezzel kapcsolatosan van elképzelése?

– Az épület renoválásra vár, és minden álmom, hogy újra a nagy zsinagógában imádkozhassunk egyszer. Ritkaság az ilyen szép és történelmi múltú templom, kár, hogy nincs rá megfelelő keret, hogy újra régi pompájában tündököljön. Minden lehetőséget megragadok, hogy a felújítás megtörténjen.

– Korábban Fuchs lubavicsi rabbi erősítette a minjént. Van-e továbbra is közös programok, közös kidusok?

– Fuchs rabbival teljesen korrekt a kapcsolatunk, időnként eljár az imádkozásra és a kidusra.

– Mi a helyzet Freund Jenővel és Szántó Istvánnal?

– A korábbi elnökkel, Freund Jenővel tisztességes a kapcsolatunk, és az új vezetés javasolja a közgyűlésnek, hogy Freund úr kapja meg az örökös tiszteletbeli elnöki címet. Szántó István gyerekkori barátom, a vezetőség tagja.

– Ha teljesülhetne három kívánsága, mi lenne az?

– Három kívánságom: egészség, békesség, kiegyensúlyozott élet.

– Köszönöm a válaszokat, elnök úr.

gáljuli

Heisler András beszéde a Danube Institute konferenciáján

Egy felmérés szerint a zsidók elutasítása „kéz a kézben” jár más kisebbségek elutasításával. Nem csoda, hogy érzékenyen reagálunk bármely más kisebbségi csoport elleni fellépésre vagy gyűlöletkeltésre – mondta Heisler András, a Mazsihisz elnöke a Danube Institute Antisemitizmus Magyarországon: Látszat és valóság című, kétnapos konferenciáján. Az alábbiakban az elnök beszédét közöljük.

A magyar kormány nagyvonalú támogatásával megújult a Rumbach utcai zsinagóga, néhány nappal a megnyitását követően pedig egy csodálatos vallási eseménynek örülhetünk: **12 zsidó leány közös bát micváját tartottuk, ami minden zsidó család számára emlékezetes esemény. Szerettem volna kivétetni a képeket erről a szertartásról, de nincsenek. Nem készültek, mert a lányok szülei úgy döntöttek, ne készüljenek nyilvános felvételek. Hogy miért? Mert félnek. Félnek attól, mi lesz, ha a munkatárs, a szomszéd, az ismerős majd felismeri őket, netán nekik szegezik a kérdést: ti tényleg zsidók vagytok?**

Tisztelt Hölgyeim és Uraim, Kedves Barátaim!

Ez a kis történet sokat elmond a valóságról. Hogy igazak vagy csak vélték az aggodalmak, nehezen megmondható, de az elmúlt években egyre többet hallani generációkon átívelő traumaátörökítésről, amikor különböző nemzedékek a félelmeiket úgy képesek átadni, hogy arról valójában nem is beszéltek egymás között. Mindannyiunknak tudomásul kell venni: a holokauszt képes a második generáció tagjaiban a mai napig ható traumákat okozni. Persze az is felmerülhet, hogy a vallás, a hit mindenki belső ügye, de vajon egy elsőáldozó, bér mállkozó fiatal szülei ugyanígy gondolkodnának ma Magyarországon?

Szögezzük le: félelmek ugyan vannak, de Magyarországon ma nincs

olyan antiszemitizmus, amiből mindez direkt módon következne. Budapestén szabadon lehet az utcákon kipában járni, nincsenek – vagy csak tényleg elvétve – fizikai atrocitások zsidó emberek, zsidó intézmények ellen. Magyarországon ebben a tekintetben ma jobb a helyzet, mint Európa más országaiban – ezt felelősséggel lehet állítani.

Az Orbán Viktor miniszterelnök által meghirdetett zéró tolerancia elve, a zsinagógák, az elhagyott temetők felújításai, a zsidó infrastruktúra fejlesztésére kapott állami támogatások, a fizikai biztonság a felületes szemlélő számára szinte paradicsomi állapotokat mutat. A szociológiai felmérések mégis azt jelzik, hogy a zsidó közösség tagjai a létező antiszemitizmus jelenségét egyre intenzívebbnek érzik, állampolgári komfortérzetük romlik. Felelős zsidó vezetőként emellett nem lehet szó nélkül elmenni.

Nem tagadható, hogy a felsorolt kormányzati döntések ellenére a társadalom egészében jelen van az antiszemitizmus. Minden parlamenti párt támogatói körében a különböző mértékben is, de a kutatások adatai szerint ma is elfogadhatatlan mértékű a zsidók elutasítása. A szélesen vett társadalomban még mindig divatos az elharapott félmondatokból álló, sokat sejtető, bennünket bántó beszéd. Ott, ahol minden évben neonácik röhögik szembe a világot, és hagyományörző teljesítménytúrának álcázott felvonulásokra kapnak engedélyt, ahol megadtatik a lehetőség számukra egy kis nyilas-náci romantikázásra, ott valami baj van. Ott, ahol egy demokrátiakusan megválasztott főpolgármestert a magyar történelem egyik legnagyobb gonosztevőjeként, *Szálasként* ábrázolják, ott valami baj van. Ott, ahol az ország miniszterelnökét Hitler-bajusszal lehet címlapon megjelentetni, ott valami baj van, s ott, ahol a 21. században listázásra buzdítják a parla-

menti képviselőket, valami baj van. A holokausztot nemcsak relativizálni tilos, de a hozzá kapcsolódó jelekkel játszani is veszélyes. Ezt teszik jobb- és baloldali politikusok, aztán nem győznek egymásnak magyarázkodni.

Kedves Barátaim!

Mi, magyar zsidók büszkék vagyunk származásunkra, szokásainkra, sokszínűségünkre, még a vitáinkra is. Mert vitázni lehet, de ha rendszeresen pofoznak bennünket, majd egyszer csak visszautunk, akkor az nem verekedés, hanem védelem. A több mint fél-

millió vértanúnk után fontos lenne nekünk is jobban figyelni és vigyázni egymásra. Fontos lenne megakadályozni, hogy a kétséglenül jelen lévő traumáink elhatalmasodjanak. Ehhez azonban nem mehetünk el szótlanság a társadalomban fellelhető gyűlölködés, a közösségeinket támadó megjegyzések és akaratok mellett. Nem fordíthatjuk el a fejünket, ha kisebbségeket bélyegeznek meg: a történelemből tudjuk, bármely kisebbség elleni gyűlölet előbb-utóbb táptalaja lehet az antiszemitizmusnak is.

Magyarország legnagyobb zsidó szervezeteként számunkra ezért fontos, hogy tisztában legyünk a veszélyekkel. Nem azért, mert szeretünk félni, hanem azért, hogy képesek legyünk magunkat megvédeni, közben az egész társadalmat is segíteni, óvni a gyűlölet veszélyeitől.

A Mazsihisz létrehozta a *Goldziher Ignác Zsidó Történeti és Kulturális Kutatóintézetet*. Az intézet egyik, talán nem is a legfontosabb célja a zsidó közösséget érintő és foglalkoztató kérdésekkel kapcsolatos elméleti és empirikus kutatások végzése, azok közzététele nemzetközi és hazai fórumokon, és az eredm-

nyek eljuttatása a döntéshozókhoz. Segít a hazai antiszemitizmus monitorozásában, elemzésében. A Mazsihisz Biztonsági Szolgálatának és a Medián attitűdfelmérésének adatai alapján elkészített legújabb elemzés szerint van még mit tenni Magyarországon.

A felmérés megkülönbözteti a fizikai atrocitást, a fenyegetést, a rongálást, az antiszemita gyűlöletbeszédet, az összeesküvés-elméleteket és az úgynevezett közéleti antiszemitizmust. Magyarországon az első három típusban az esetszámok rendkívül alacsonyak, ráadásul csökkenő tendenciát mutatnak. Nyugat-Európával összehasonlítva a helyzet lényegesen kedvezőbb – persze a multikulturális társadalmaknak és Magyarországon viszonylagosan egy-

nemű nemzeti közösségének összehasonlítása egy-egy adat összevetésénél bonyolultabb feladat.

Az online térben tapasztalható antiszemita megnyilvánulások viszont mindenhol emelkedő tendenciát mutatnak. A járvánnyal kapcsolatban új összeesküvés-elméletek jelentek meg, s emellett talán a legszenziúvebb, egyben legkritikusabb terület a közéleti antiszemitizmus. Kritikus, mert e kategória valójában nem tartalmaz semmi olyat, ami a törvény betűje szerint vétség lenne. Mégis, a zsidóellenességnégy egyik alattomos formája, ami a közösségünk közérzetét alapvetően befolyásolja.

Mit gondolhat az Auschwitzból hazatért, szellemileg ma is friss 96 éves holokauszt túlélő édesanyám, ha azt hallja, hogy Horthy a zsidók védelmezője volt? El kell-e hinnünk, hogy a mindenből, az emberi méltóságukból kismimált magyarországi zsidók remek körülmények között érhették meg az 1944-es esztendő, egészen addig, amíg a magyar csendőrök a vagonokba zsúfolták vagy éppen a nyilasok a Dunába lőték volna őket?

A Horthy-kor revíziójában közreműködő, a vészkorszak eseményeit relativizáló történészek elismerése, egykori antiszemita közéleti személyek, írók piedesztálra emelése, vagy épp egy egész alakos Horthy-szobor avatása a magyarországi zsidó közösség tagjait frusztrálja, bizonytalanságot, félelmet kelt bennük.

Nézzünk szembe a tényekkel. A Medián felmérése szerint a magyar társadalom 20 százaléka erősen antiszemita, mérsékelt antiszemita továbbá 16 százalék. Az előző esztendőkhöz képest nincs jelentős elmozdulás, ami a nyugat-európai antiszemitizmus erőteljes növekedése mellett akár jónak is mondható. Az „orbáni” zéró toleranciára figyelemmel azonban nem lehetünk elégedettek, hiszen a társadalom harmada enyhébb vagy erősebb formában antiszemitizmussal fertőzött. Magas a holokausztot tagadók és relativizálók aránya. Ez a szám 2018-ban ugrott meg, és jelenleg is a népesség 20 százalékára jellemző a relativizálás, 10 százalékára a – mellesleg törvénybe ütköző – holokauszttagadás. Valami hiányzik a rendszertől. Az oktatás fontossága ebben a kérdésben nyilvánvaló lenne, de amíg rasszista nézeteket elfogadó vagy valló ember felelőssége a tantervek kialakítása, valódi eredményeket ne várjunk.

A felmérés szerint a zsidók elutasítása „kéz a kézben” jár más kisebbségek elutasításával. Arra kérek ezért mindenkit, ne csodálkozzon,

amikor érzékenyen reagálunk bármely más kisebbségi csoport elleni fellépésre vagy gyűlöletkeltésre.

Az Izrael-ellenes anticionizmus az antiszemitizmus egyik formája. A hazai közélet és közbeszéd ebből a szempontból jobban áll, mint sok más ország. Magyarország kormányának egyértelmű kiállása Izrael mellett fontos, az anticionizmus hazánkban nem elfogadott, s a magyar kormány ebben bizonyára jelentős szerepet játszott – mindez a zsidók számára megnyugtató. Köszönet érte.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Összességében van tehát mit tenni, van hová fejlődni. Orbán Viktor miniszterelnök és kormánya antiszemitizmus elleni erőfeszítéseit értékelni kell, a meglévő hibákkal foglalkozni szükséges. Az antiszemitizmus ugyanis az egész ország közéletét rombolja.

Nem kerülhetek meg még egy jelenséget. A Times of Israelben olvashattunk egy cikket: az újság szerint az egész európai zsidóság jövője szempontjából fontos, hogy országai ne engedjék a zsidó szervezetek közötti megkülönböztetést. Ha kormányok választhatják ki azokat a zsidókat, akiket szeretnek, és azokat, akiket nem, az megengedhetetlen manipulációhoz vezet. Magyarországon egyetlen csoport kapja az állami finanszírozás túlnyomórészét politikai támogatásért cserébe – írja a Times of Israel. Ez a magyar zsidók döntő többsége, de az Európai Unió számára is elfogadhatatlan – olvasható a cikkben.

Nem emeltem volna ki egy újságcikket, ha a tíz legjelentősebb zsidó nemzetközi érdekvédelmi szervezet nem fordult volna az Európai Bizottsághoz, kérve: „biztosítsa, hogy a történelmi beágyazottsággal rendelkező és legitim képvisellel bíró felekezeteiket mind a közéleti elismerés, mind a finanszírozás tekintetében azonosan kezeljék másokkal. Jelenleg számos európai kormány nem tartja be ezt az elvet. A hatalmat és a finanszírozást egyetlen, nem reprezentatív felekezethez összpontosítják” – szól a tíz nemzetközi zsidó szervezet nyilatkozata.

Ursula von der Leyen, az Európai Bizottság elnöke válaszában kiemelten kezeli az antiszemitizmus elleni küzdelmet. „Mélységesen aggódik az erőszak fokozódása miatt Európa utcáin”, és javasolja, hogy Európában segítsék a sokszínű zsidó életet.

Hölgyeim és Uraim!

Egy kétnapos konferencia előtt állunk, és nincs annál unalmasabb, ha előre lehet modellezni a konferencia eredményeit. Ezért tisztelettel arra kérek minden résztvevőt, sok szempontból elemezzék a magyar zsidóság helyzetét. Legyen pluralizmus: hiszen van minek örülni, ami nem lelhetheti a meglévő hibák vagy hiányosságok megkerülését, bagatellizálását vagy elhallgatását.

Végezetül szeretnék üzeni a magyar zsidóknak, neológoknak, ortodoxoknak, lubavicsiaknak, a progresszív mozgalomhoz tartozóknak vagy éppen szekulárisoknak: legyünk értékeinkre büszkék, gondolkodásunkban függetlenek, és véleményünk felvállalásában bátrak. Ne hagyjuk magunkat megfélemlíteni vagy megosztani, ne hagyjuk, hogy bármelyikünket bántódás érje hite miatt. Továbbra is járassunk kipában, szabadon. Készülhessenek fotók a bár micvákon, bát micvákon, és kerülhessenek ki a közösségi oldalakra.

Ezt kívánom magunknak, ezt kérem önöktől, mindannyiunknak, mindannyiunktól, és köszönöm, hogy meghallgattak.

Vidéken sem állt meg az idő, ahol nehezebb zsidónak lenni

Életre szóló élmény volt a Rumbach Sebestyén utcai zsinagóga avatása. Nagyon sokan megkönnyeztük az elének táru látványt, a magyar neológia egyik újra kifestésített ékszerdobozát.

Az igazgató asszony avatóbeszédének egy mondata, ami megjelent az Új Életben is, érdekesnek tűnt nekem: „...ritka nap ez a mai, hiszen a magyar neológ zsidó irányzat utótlára az 1930-as években avatott zsinagógát.”

Előzőleg éppen Vácon jártam a szépen felújított templomban, ahol prof. dr. Schweitzer József ny. országos főrabbi volt szó és dr. Neumann Ernő, Erdély és a Bánát főrabijáról, aki Turai János váci elnök felmentőinek volt a vallási vezetője Temesváron.

A falon lévő hatalmas fekete gránittábla arany betűs szövege tudatja a látogatókkal, hogy Vácon is tartottak zsinagógaavatót – méghozzá a holokauszt után, de mert ez vidéken volt, mindenki elfelejtette, teszem hozzá én.

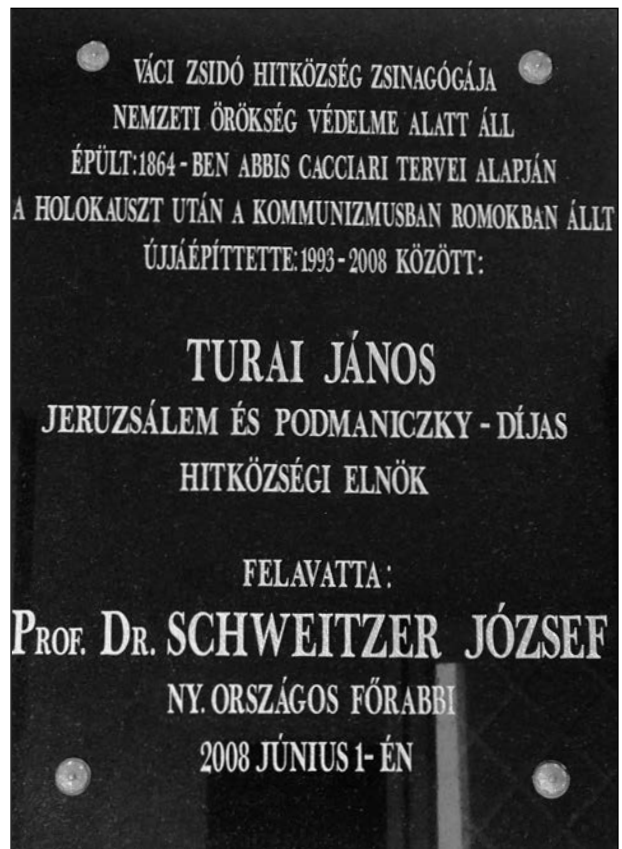
– Akkor ezek a dátumok hogy is vannak? – kérdezem Turai Jánostól, a váci hitközség elnökétől. – A kommunizmus után is volt zsinagógafelújítás?

– Amit lát, az maga a valóság, de amögött még sok más is történt – hangzik a felelet. – Miután Vácról és a Duna-kanyar településeiről több mint 5 ezer zsidó lakost elvittek Auschwitzba, ahonnan csak kevesen tértek vissza, a zsinagóga elnéptelenedett. A kommunizmusban megfigyelték a templomba járókat, majd a MIOK eladta az épületet a városi tanácsnak. Raktárként használták, azután elromosodott, hajléktalanok lakták, többször felgyújtották, a teteje beszakadt, a falak is több helyen bedőltek. Határozattal elrendelték a lebontását, amit sikerült megakadályoznom, s egyben ajánlatot tettem a romhalmaz megvásárlására, amit elfogadtak, így tulajdonosa lettem a lepusztult épületnek. Megkezdtem a felújítását saját pénzen, majd újjáalakítottam a hitközséget, a zsinagógát pedig visszaadtam a közösségnek. Az életet teljesen összefonódott a templom építésével. Követem felmenőim példáját, akik zsinagógaépítők hírében álltak a történelmi Magyarország területén.

Az újságíró tapasztalata: A holokauszt pusztítása óta nem tudok olyan személyről Magyarországon vagy Európában, aki romos zsinagóga lebontását megakadályozta volna, azt megvásárolta, felújítását saját költségén megkezdte.

Amennyiben ilyen személy lenne, kérem, szóljanak, megírom a történetét.

Schnábel János

Mártír-istentiszteletek 2.

Miskolc

Az avasi temetőben Deutsch Miklós, a hitközség elnöke köszöntötte a megjelenteket, majd Veres Pál polgármester szólt az egybegyűltekhöz, kiemelve a múlt fájdalmát, amiből tanulnunk kell.

A következő szónok dr. Kunos Péter, a Mazsihisz-BZSH ügyvezető igazgatója volt, őt követte dr. Feldmájer Péter, a Mazsihisz Közép-magyarországi Területi Csoportjának elnöke, akinek családi kötődése van városunkhoz. A Tiszáninneni Református Egyházkerület püspöke, Pásztor Dániel mély és megrázó beszédet tartott. A vallási szertartást Klavanszkij Anatolij kántor imája nyitotta meg, majd Markovics Zsolt főrabbi megrendítő beszéde következett, végül pedig a kántor gyászéneke hangzott fel.

Az emlékezés közös kádissal fejeződött be.

Dél-Pest

Ahogy az elmúlt évben, most is egy helyen, Pesterzsébeten emlékeztünk meg Soroksár, Csepel és Pesterzsébet elhurcolt zsidó polgáraitól. Totha Péter Joel főrabbi, Kerényiné Rippner Zsuzsa elnök, Sáfrány Dávid kántor és a közösség tagjai mellett megjelent Mester Tamás, a BZSH elnöke, valamint az említett kerületek alpolgármesterei, képviselői.

Kerényiné Rippner Zsuzsanna köszöntötte a megjelenteket, majd az elhangzott ima után mondott beszédében idézett Edith Éva Eger holokauszt túlélő Döntés című könyvéből, valamint részletesen szólt az országból és azon belül az általunk képviselt területekről elhurcolt áldozatokról.

A következő ima után Totha Péter Joel főrabbi hangsúlyozta, hogy az idők folyamán hitsorsosaink sokat kaptak az országtól, de sokat is adtak a fejlődéséhez, gyarapodásához a zsidóellenes intézkedések életbelépéséig. Ismertette az 1941. évi népszámlálás adatait, majd az 1944-ben elhurcoltak számát, aminek alapján képet kaphattunk a veszteség mértékéről.

A Kél malé ráhámim után Káldi Zsuzsa pesterzsébeti és Gergely Tamás csepeli tagunk, valamint Soroksár szimbolikus képviselőjében Ács Tamás korábbi BZSH-elnök gyertyát gyújtottak a három kerületből elhurcoltak emlékére.

A megemlékezés végén elmondtuk a kádist, majd elhelyeztük az emlékezés köveit.

Köszegi Lajos

Devecser

Nincsenek már köztünk az egykor Mózes-hitűnek nevezett honfitársaink, nincsenek, mert az akkori vezetés a nációkkal karöltve megtaposta a történelmi együttélés több évszázados kultúráját, értékeit és eredményeit – kezdte meg emlékező beszédét Totha Péter Joel főrabbi.

Devecserben és a környező járásközségekben 1944. május 24-től május 31-ig folyt a gettósítás. Így mintegy 500 zsidót vittek a pápai gettóba, majd onnét az első pápai transzporttal, 1944. július 4-én szállították őket Auschwitz-Birkenaubá.

Totha Péter Joel megemléltette az első és az utolsó főrabbi, Links Izsak és Deutsch Gábor nevét, akik a deportálásig szolgálták a közösséget.

A megemlékezés elején és végén Dévényi Dávid előimádkozó énekelt imát. Végül a résztvevők közösen elmondták a gyászolók kádását és elhelyezték a kegyelet köveit.

Jelen volt több mint 60 emlékező, köztük két holokauszt túlélő, Vera és Joli néni (Weisz Vera és Stern Jolán). Reméljük, az Örökkévaló még sokáig köztünk tartja őket.

Győr

Az idén június 6-án, a héber naptár szerint sziván 26-án, vasárnap 11 órakor emlékeztek meg a Győrből és környékéről hetvenhét évvel ezelőtt pontosan ezen a napon elhurcolt közel 6000 zsidó hittestvérünkről, aki-

Miskolc. Markovics Zsolt főrabbi, Deutsch Miklós elnök, a mikrofonnál Kunos Péter, a Mazsihisz-BZSH ügyvezető igazgatója

Devecser

Győr. Totha Péter Joel főrabbi

ket kegyetlen módon vittek el haláltáborokba és munkaszolgálatra.

Elsőként Villányi Tibor, a Győri Zsidó Hitközség elnöke köszöntötte az egybegyűlteket, külön kiemelve a jelen lévő holokauszt túlélőket. Elmondta, hogy egykoron milyen zsidó élet volt a városban, és mit adtak hozzá ahhoz, hogy Győr azzá tudjon válni, amit ma ismerünk, és ami miatt büszkéik lehetnek nemcsak az itt, hanem a máshol élő honfitársaink is.

Végezetül a holokauszt feldolgozhatatlanságáról beszélt: „Nekünk kell élni azok életét is, akik azért nem születhettek meg, mert zsidók lettek volna – mi azért élünk, hogy helyettük is zsidók legyünk.”

Az elnöki köszöntő után dr. Dézsi Csaba András polgármester mondott emlékező beszédet. Kertész Imre szavaival nyitotta meg gondolatait: „Az ember hol lámpát gyújtott, hogy lásson valamit, hol meg sietve eloltotta, nehogy megijedjen attól, amit látnia kell.”

Majd azzal folytatta, mennyire nehezen gyógyíthatók a náciizmusból és az egyéb kirekesztő ideológiákból eredő sebek, amelyek soha el nem múló sérüléseket okoztak nemcsak az emberben, hanem az egész társadalomban, és bizony ez alól Győr sem volt kivétel. Szintén Kertész Imrét idézte a polgármester elmondta, hogy Auschwitz igazi problémája az volt, hogy egyáltalán megtörténhetett, és a mi felelősségünk, hogy a kirekesztő és előítéletekből táplálkozó gyűlölet ne kapjon újra lángra.

Szemerei János evangélikus püspök beszélt arról, hogy a zsidóságunk mint idősebb testvéreink milyen megpróbáltatáson és szenvedésen

kellett keresztülmennie, amit más fel sem tud fogni, már csak azért sem, mert önmagában felfoghatatlan.

Részlet Totha Péter Joel főrabbi beszédéből:

„Az európai zsidóság elpusztítása örökre emlékeztetéses esemény, első-sorban nekünk, zsidóknak, amelyet még értelmeznünk is kell valahogy.

Ez azt jelenti, hogy az ősi alapértéteket, amelyre hitünk épül, megpróbáljuk megtalálni, ami akkor és ott megtörtént. Így próbálunk értelmet adni az eseményeknek, és önmagunk számára is vigaszt találni a felfoghatatlan miatt.

Így hát nekünk jutott az emlékezés feladata, pontosabban nem feladatként hátról ránk, hanem a felejtésre való képtelenség gyötrelmeként, mivel nem szabadulhatunk az emlékektől, melyeket a számokkal együtt beleégettünk azokba is, akik akkor még meg sem születtek. Valami elleni létezés hozva létre, ami egyúttal azt is jelenti, hogy valaminek a hiányát teszi jelenlétévé.

A lezárt vagonba zsúfolt emberek éheztek, vizük sem volt, ám mindhiába kiabáltak, nem szánták meg őket, és nem segített nekik senki.

A vonat olyan hosszú ideig állt egy-egy állomáson, olyan végtelennek tűnt ideig, hogy az abban lévőket azt kívánták, derüljön már ki végre, hova is érkeztek, lássák meg, mi is ez az Auschwitz. Hát meglátták!”

A rabbi beszéde után Dévényi Dávid előimádkozó elénekelt az emlékezés imáját, majd a jelenlévők elmondták a gyászolók kádását és elhelyezték a megemlékezés köveit.

A gyászszertartáson közel 120-an vettek részt.

Győri Zsidó Hitközség

Fókuszálj a zsidóságra!

Fotópályázat

A Komáromi Zsidó Hitközség és a Zsblog.hu közös pályázata!

Megnyílnak az országhatárok, így lehetőség van arra, hogy külföldön is megörökíthessük mindazt, amit csak szeretnénk.

Három kategóriában hirdetünk fotópályázatot:

1. Zsidó közösség – a világ bármelyik élő zsidó közösségének életéről várnunk fotókat.
2. Zsidó emlékek – temetők, sírok, zsinagógák, egyéb épületek.
3. Zsidó jövő – ebben a kategóriában nem adunk leírást, légy kreatív!

Minden kategóriába 1 fő 1 képet küldhet! A képeket a háromtagú zsűrinek csak a fotó címével küldjük el, a készítő neve a mi titkunk marad az eredményhirdetésig!

Minden kategória első három helyezette értékes nyereményben részesül!

A fotókat az alábbi címre várjuk: info@zsblog.hu

Beküldési határidő: 2021. szeptember 1. (szerda) éjjél.

A beküldött fotók alkotói nyilatkoznak arról, hogy a képek saját szellemi termékek, melyeket a pályázat kiírójának rendelkezésére bocsátanak mindenféle anyagi követelés nélkül, hozzájárulnak azok kiállításra való bemutatásához, nyomtatott vagy elektronikus közlésükhöz. Valamint tudomásul veszik, hogy a fényképeket a kiíró promóciós tevékenységei során is felhasználhatja. A fotó vízjelet ne tartalmazzon!

Első lépés a másodgeneráció megsegítésére

Véget ért az Együtt program

Az Együtt program célja az volt, hogy segítsen a szociális, egészségügyi és mentális problémákkal küszködő másodgenerációs zsidó hittestvéreinknek. Magát a pályázatot a Magyarországi Zsidó Örökség Közalapítvány (MAZSÖK) írta ki 2018 decemberében 100 millió forint keretösszegben, az Együtt program ebből nyert el 76 millió 300 ezer forintot.

Az Együtt program projektgazdája a Mazsihisz volt, amely a kivitelezést a Magyarországi Zsidó Szociális Segély (Mazs) Alapítvánnyal végezte a Budapesti Zsidó Hitközséggel (BZSH), a Mazsihisz Szeretetkórházával, az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetemmel (ORZSE), valamint csaknem ötven önkéntessel együttműködve.

A mostani összejövetelre az adott okot, hogy a pályázatot kiíró MAZSÖK elfogadta az Együtt program pályázati beszámolóját. A program ezzel sikerrel lezárult, ami azoknak az embereknek az érdeme, akik részt vettek a több évig tartó munkában. Őket köszöntötte Heisler András, a Mazsihisz elnöke, valamint Radnóti Zoltán főrabbi a Szövetség Síp utcai székházában.

A kötetlen, bensőséges hangulatú találkozón a Mazsihisz Jáhád Zsidó Közösségi Szolgálatának igazgatója, Kósa Judit azt mondta: mind a MAZS Alapítvány, mind a Mazsihisz életében fontos pont volt az Együtt program, amely valójában csak az első lépésnek tekinthető azon az úton, amely a rászoruló másodgenerációsok megsegítéséhez vezet. Ha a járvány nem húzza keresztül a terveket, akkor a közeljövőben megünneplik a program lezárását a projektet segítő önkéntesekkel és Mazsihisz-dolgozókkal is.

Heisler András elnök a köszöntőjében unikálisnak nevezte a programot, hiszen most először történt meg, hogy a MAZSÖK révén az állam elismerte a rászoruló másodgenerációs túlélők megsegítésének szükségességét. A szociológusok és pszichológusok már eddig is tudták, hogy ez a csoport speciális traumákkal küszködhet – tette hozzá –, de Magyarországon ismerte föl először az állam, hogy ez a probléma beavatkozást igényel. Heisler András a Mazsihisz nevében köszönetet mondott a Szövetség és a MAZS munkatársainak heroikus munkájukért, és megerősítette: szükséges és indokolt, hogy a programnak a rászoruló másodgenerációsok megsegítése érdekében legyen folytatása.

Rendkívül izgalmasnak nevezte a projektet Vermes Gábor, a MAZS Alapítvány operatív vezetője, aki úgy fogalmazott: a kihívásokkal teli program kérdőjelekkel indult, majd további kérdőjelekkel terhelte meg a koronavírus-járvány. Ugyanakkor a projekt fontos hozadékának nevezte a közös munka sikerén túl azt, hogy kiderült, kik a rászorultak, s nekik milyen igényeik vannak. Az összejövetelen Répás Péter, az elnöki kabinet társadalmi kapcsolatokért felelős főtanácsadója is méltatta az Együtt program érdemeit, s mint elmondta: beigazolódt az az előzetes feltevés, hogy jelenleg minimálisan ezer és háromezer között lehet a rászoruló másodgenerációs túlélők száma, hiszen a most sikeresen lezárult program felhívására csaknem ezer embernek tudtak segíteni. Arra hívta fel a figyelmet, hogy a programot feltétlenül folytatni kell, mert a célcsoport súlyos problémákkal küszködik, sokaknak a rezsizsámla kifizetéséhez kellett anyagi segítséget adni.

Nem ok nélkül mondta az összejövetelen Szenthe Antónia programfelelős, hogy az Együtt program a zsidókkal kapcsolatban két közhellyel alaposan leszámolt: az egyik közhely az, hogy a zsidók gazdagok, a másik meg az, hogy széthúznak. Hozzátette: a másodgenerációsok közül minimálisan több ezer ember lehet rászoruló, úgyhogy a zsidók a közhellyel ellentétben nem gazdagok, ráadásul a Mazsihisz és a MAZS közös munkája bebizonyította, hogy nem széthúzó, igenis képesek együtt dolgozni.

A résztvevőket és munkájukat Radnóti Zoltán főrabbi áldotta meg, aki elmondta: az áldás héberül brááh, ami a térd szóra utal, ugyanis amikor áldást kérünk az Örökkévalótól, akkor Ő szimbolikusán mellénk térdel. Mint mondta, emberként és zsidóként elemi kötelességünk, hogy mi is a segítségre szoruló embertársaink mellé térdeljünk – köszönet jár tehát a Mazsihisz és a MAZS azon dolgozóinak, akik a másodgenerációs rászorulókhöz „letérdeltek”, és megsegítették őket a bajban.

Akiket most köszöntöttek:

Bársony Ágnes (Mazsihisz, szociális osztály)

Fabula Ibolya (MAZS Alapítvány, pénzügy)

Kádár György (Mazsihisz, szociális osztály)

Kósa Judit (Mazsihisz, Jáhád Zsidó Közösségi Szolgálat)

Lówy Judit (MAZS Alapítvány, partnerségi kapcsolatok)

Pados Spitzer Brigitta (Mazsihisz, kontrolling osztály)

Szenthe Antónia (Mazsihisz, Jáhád Zsidó Közösségi Szolgálat)

Vámos Nóra (MAZS Alapítvány, önkéntes programok)

Vermes Gábor (MAZS Alapítvány, operatív vezető)

Kácsor Zsolt / Mazsihisz

ZSIDÓ VILÁGHÍRADO

Románia

Nyolc Duna-menti ország önkormányzata, hitközségei és más szervezetek három évvel ezelőtt Rediscover (újralfedezés) néven közös programot indítottak a zsidó kulturális örökség megőrzése érdekében. A projektet az Európai Unió több államot érintő Duna Programja is támogatja. A Rediscover keretében tavasszal a galaci hitközség és az önkormányzat szervezésében online Zsidó Kulturális Fesztivált rendeztek a városban. A programban megszólaltak a zsidó közösség idős tagjai, akik a tragikus múltjáról beszéltek. Bemutatták a kézművesekről elnevezett, 1896-ban épült zsinagógában létesített múzeumban található kegytárgyakat, valamint egy fényképkiallítást is. A résztvevők láthatták a temetőt, valamint a megszűnt zsidó intézmények épületeit is. A Fesztiválon szerepeltek koncertek, a bukaresi Zsidó Színház előadása, valamint egy gasztronómiai bemutató is.

1930-ban a városban több mint 19.000 hittestvérünk élt, akik a lakosság húsz százalékát jelentették. Galac a romániai cionista mozgalom egyik fontos bázisa volt. Az üldöztetés és a diszkriminációs törvények ellenére a zsidók többsége túlélte a második világháborút, de később elhagyták Romániát, és elsősorban Izraelben telepedtek le. Jelenleg mintegy száz zsidó él a településen.

Marokkó

Serge Berdugo, a Marokkói Zsidó Hitközségek Szövetségének elnöke és a tangeri kile vezetői találkoztak Mohamed Mhidia tartományi kormányzóval, akit tájékoztattak az 1890-ben átadott Assayague zsinagóga felújításáról. A templomban rövidesen múzeum nyílik, ahol a helyi közösség fénykorára emlékeztető kegytárgyak, fényképek és különböző dokumentumok kapnak helyet. A munkálatok mintegy tíz hónapig tartanak, a költségeket különböző alapítványok fedezik. A projekt része a VI. Mohamed király által jóváhagyott „zsidó örökség rehabilitációs programnak”. A hitközségi vezetők elmondták a kormányzónak, hogy a közeljövőben kóser étterem nyílik a városban.

A közösség múltjának része, hogy a zsidók Spanyolországból 1492-ben történt kiűzése után Tanger és más városok befogadták az üldözötteket, akiknek az utódai hozzájárultak a marokkói zsidó kultúra felvirágoztatásához. A múlt század ötvenes éveiben mintegy 15.000 hittestvérünk élt Tangerben, mostanra már csak 150-en maradtak. Marokkónak összesen 3000 zsidó lakosa van. Jelenleg ez a legnagyobb létszámú közösség arab országban.

Ukrajna

Két hónappal a tragikus események 80. évfordulója előtt mutatják be az idei cannes-i fesztiválon Szergej Loznyica „Бабий Яр. Контекст” című 120 perces dokumentumfilmjét. Az ukrán rendező alkotása az SS által 1941. szeptember 29–30-án rendezett vérengzés 33.771 zsidó áldozatának, valamint a később itt meggyilkolt lengyeleknek, cigányoknak és szellemi fogyatékosoknak állít emléket, akik Európa legnagyobb tömegsírjában nyugszanak. Loznyica szerint a nácik tiltották filmfelvételek készítését a kivégzések helyszínén, de korábbi tanúvallomások és archív képek segítségével ők megpróbálták felidézni a

A galaci zsinagóga

Tartományi tisztségviselők munkalátogatáson a tangeri közösségnél

A Babij Jarról szóló film plakátja

megszállás alatt történt borzalmas eseményeket. „A legfontosabb célunk a korszak légkörének bemutatása volt” – mondta. Az Atoms and Void stúdió által a Babij Jar Emlékezet Alapítvány támogatásával készített alkotás a fesztivál hivatalosan kiválasztott filmjei között szerepel, és a Különleges Bemutatók szekciójában vetítik le.

Egyesült Arab Emírség

Dubajban Emlékezzünk címmel állandó holokausztkiállítás nyílt a Civilizációk Találkozása múzeumban. Arab országban ez az első tárlat, amely a soával foglalkozik. A múzeum a multikulturális értékek és a nyitás egyik jelképe a városban. A kiállítás több részre oszlik. Megszólalnak a túlélők, és külön szekció foglalkozik a gyerekek sorsával. A látogatók megismerhetnek több olyan muzulmán személyt, akik a soá idején segítettek a rászorulókat. Közöttük szerepel Selahattin Ülkümen török konzul, aki megakadályozta a rodoszi zsidók elhurcolását. Látható Mohamed Helmi egyiptomi orvos fényképe is, aki több üldözöttet mentett meg. Mindketten a Világ Igazai közé kerül-

Anna Borost is az egyiptomi orvos mentette meg. Később örökre is fogadta.

tek. Levi Duhman rabbi szerint a kiállítás célja, hogy a holokauszt emlékét ne csak a gyerekeinknek, de az ott élő soknemzetiségű közösség tagjainak is át tudják adni.

Kovács

Német-orosz zsidók

Ha manapság a látogató betéved egy németországi zsidó hitközségbe, szinte biztos, hogy a német nyelvű feliratok mellett nemcsak héber, hanem orosz nyelvűeket is fog találni. Nem csoda, hiszen a Németországban élő zsidók nagy része a volt Szovjetunióból származik.

1991 elején az újraegyesült Németország miniszterelnöki konferenciája elfogadott egy határozatot a Szovjetunióban élő zsidók bevándorlásának lehetővé tételéről. A betelepülés azonban korábban kezdődött, még hozzá a megszűnőfélben lévő NDK-ban. Az első – és egyben utolsó – demokratikusan megválasztott keletnémet kormány hirtelen ráébredt a nemzetiszocialista rezsim rémtetteiért való – a magát antifasisztának nevező pártállam által tagadott – felelősségére. Így aztán 1990 áprilisában egyfajta jóvátételi gesztusként menedékjogot ajánlottak fel a Szovjetunió zsidó állampolgárainak, akiket üldöztetés vagy megkülönböztetés fenyegetett. E példátlan elhatározásnak volt némi jogi és politikai akadály, amiket elegánsan figyelmen kívül hagytak. Ugyanis a keletnémet jogrendszerben nem létezett menekültstátusz, ráadásul a testvéri országok között ismeretlen volt a bevándorlás fogalma. A szocialista tábor országában egyik kisebbséget sem üldözték vagy hozták hátrányos helyzetbe – legálábbis hivatalosan.

Ezt az indítványt vette át a keleti tartományokkal kibővült NSZK, ahol szintén szükség volt a zsidó migráció legitimálásához jogalapra és politikai magyarázatra. A zsidók állami üldöztetése nem volt bizonyítható, tehát menekültként tulajdonképpen nem jöhettek szóba. Jobb híján végül mégis a menekültügyi törvényt alkalmazták rájuk: a hatóságok úgynevezett kontingens-menekültként kezelték őket. Ezek olyan migránsok, akiknek meghatározott számban, azaz kontingensben szabad volt Németországba költözniük. Nem mentek át menedékjogi eljárás, azonnal adtak nekik tartózkodási engedélyt, jogosultak voltak integrációs és nyelvtanfolyamra, és az egyéni menedékkérőktől eltérően automatikusan munkavállalási engedélyt szerezhettek. Viszont nem választhattak szabadon lakóhelyet, állampolgárságért is csak meghatározott idő után folyamodhattak.

Max Privorozki, a Hallei Zsidó Közösség elnöke a zsinagóga elleni merényletkísérlet után (2019. október)

A kormányzat naivan azt hitte, a beérkezőkkel pótolni tudja, amit a náci rezsim bűnös módon tönkretett: a zsidó életet és kultúrát. A Németországi Zsidók Központi Tanácsa lelkesen üdvözölte a kezdeményezést. Akkor még nem sejtették, mekkora feladat hárul a mintegy ötven hitközségre. A harmincezer, erősen öregedő zsidóságnak 220 ezer posztsovjét bevándorlót kellett befogadnia.

Elsőként felmerült a kérdés: ki zsidó? A halacha szerint természetesen az, akinek az anyja zsidó. Csakhogy a Szovjetunióban a személyi igazolványban is feltüntetett „jevrej” bejegyzés nem hitnek, hanem nemzetiségnek számított, amit az apa jogán állapítottak meg. Emellett a bevándorlók nagy része nem is volt vallásos, fogalma sem volt a zsidó hagyományokról. Így aztán sokan, akik azt hitték, zsidóként érkeztek új hazájukba, ott álltak a közösségek ajtóit előtt, de nem kaptak bebecsátást. A tősgyökeres német zsidók nem egészen így képzelték el a közösségi élet megerősítését. Nem értették, hogyan jöhettek olyan emberek, akik nem tudták, sőt nem is akarták gyakorolni a vallást. Az emlékezési kultúrájuk is más alapon nyugodott. Az „oroszok” nem tartották magukat a második világháború áldozatainak, annak ellenére, hogy az SS mintegy 2,2 millió sovjét zsidót ölt meg. Ők győztesek voltak, hiszen a Szovjetunió legyőzte a náci Németországot. A november 9-i kristályéjszaka emléke nem mondott nekik semmit, annál inkább a győzelem napja, május 9. De a másik oldalon is furcsállottak egyet s mást. Így például a szilveszter kapcsán feldíszított fenyőfa hagyományát, ami nem annyira Jézus Krisztushoz, mint inkább „Gyed Marózhhoz”, azaz Fagy Apóhoz, az orosz télapóhoz kapcsolódott. „En mindig azt hangoztattam, semmi esetre sem szabad az emberektől elvenni a hazájuk kultúráját, amit egész életükben gyakoroltak. Hagyni kellett őket lassan alkalmazkodni az új körülményekhez, amiben persze segíteni kellett őket” – emlékezett vissza e nehéz korszakra Charlotte Knobloch, München és Felső-Bajországi Izraelita Hitközségének elnöke a Szombatnak adott korábbi interjújában. Végül csak mintegy nyolcvanötezer beérkezőt vettek fel valamelyik gyülekezetbe.

Ennél sokkal nagyobb gondot jelentett a megélhetés. Az amúgy sem fiatal bevándorlóknak csak elenyésző hányada beszélte a nyelvet. Hiába kaptak munkavállalási engedélyt, sokan mégsem tudtak elhelyezkedni. Jelentős részüik értelmiségi volt, akiknek a diplomáját még különbözeti vizsgával sem fogadták el. „Vegyészmnőnk voltam, de Düsseldorfban csak raktári munkásként kaptam munkát. A szakmámhoz ennek csak annyi köze volt, hogy egy vegyipari üzemben dolgoztam” – igazolja az előbbieket Olekszander, aki negyvenöt évesen érkezett Kijevből. Pedig ő még a szerencsésebbekhez tartozott. Ugyanis az „oroszok” kétharmada szociális vagy munkanélküli segélyre szorult. Ez az áldatlan helyzet csak 2012-ben változott meg, amikor a parlament elfogadta a külföldi szakmai képesítések elismeréséről szóló új jogszabályt. Az idősebbeken ez már nem segített. Viszont azok, akik gyermekként érkeztek Németországba vagy ott születtek, mára a társadalom jól beilleszkedett tagjai. Zömük diplomás, tökéletesen beszélnek németül, sokan a politikában vagy a kultúrában aktívak. Németországot tekintik hazájuknak. A megalázó helyzetüktől lelkiileg megroppant szüleik-nagyszüleik anyagilag rájuk szorulnak, mivel alacsony nyugdíjukból – a Szovjetunióban szerzett munkaviszonyukat nem ismerték el – képtelenek megélni.

2005 januárjában új bevándorlási törvény lépett hatályba, és a zsidók tömeges bejövetele ugyanolyan váratlanul megszűnt, mint amilyen hirtelen tizenöt évvel korábban elindult. Azóta zsidók már csak egyfajta pontrendszer szerint tudnak bevándorolni. Ehhez szükséges a bizonyított német nyelvtudás, egy pozitív integrációs prognózis és annak kilátása, hogy valamely zsidó közösség felveszi soraiba. Manapság évente legfeljebb néhány százan települnek át.

Jelenleg körülbelül százezerre teszik a vallási közösségekhez tartozó német zsidóság létszámát. 80-90 százalékuk a volt sovjét köztársaságok valamelyikéből származik. A kormányzat elérte célját: újra létezik zsidó közélet Németországban, szép számban működnek aktív közösségek, színesítik az ország kulturális térképét, tagjai jól beilleszkedtek a német társadalomba. Első generációjuk váratlanul komoly áldozatot hozott. „Mégsem bántam meg” – magyarázza a már idézett, ma a hetvenes éveiben járó Olekszander. – „Odahaza terjed az antiszemitizmus, keleten háború dúl, nagy a bizonytalanság. A gyerekeim és az unokáim Németországban sokkal jobb körülmények között élhetnek, jóllehet a zsidógyűlölet itt is erőre kapott.”

Polgár György / Szombat Online

IZRAELI SZÍNES

Kora reggel, tengerpart, Tel-Aviv

Az amerikai filmekben a boldogság, a harmónia legszebb pillanata, amikor a hős a felkelő nap (vagy lemenő – attól függ, melyik part) sugárainban a tengerparton kocog. Két éve élek a tel-avivi partnál, de nem tudom megunni ezt a giccsset. Silló Sándor hangulatmorzsái a helyszínről.

Mindjárt hét óra, még hűvös a homok

A fitness-gazellák még nincsenek itt. Ők jobban bírják a meleget, mint a korán kelést. Egyébként sem itt futnak, profi cipőiknek, ruganyos lépteiknek nem tesz jót a homok. Övék a partot keretező sétány. Drága dresszek, javuló részdők. A kutyú a karjukon nemcsak méri a vérnyomásukat, de zenét is választ a szívverésükhöz. Másik kaszt.

A mezítlábasoké a nedves homok-rézsű, amit az apály kínál

Kortalan hölgyek és urak akarnak súlytalanokká válni, de ehhez súlyos ki-

lométerek kellene. Jaffától a Kikötőig és vissza. Kevés itt az összeszorított foggal teljesítő kilométerfaló.

Inkább békés séta. Kocogás

Idős és fiatal párok kevés szóval, egyenletesen haladva. Hölgyszorók cseverészve, lötyögve. Elszántan hasító magányos öregurak. Komoly akaratereővel, nordic bottal, néni túl nyolcvanon és súlyos műtéteken. Szinte minden nap itt látom. Ahogy a zongoraművészüket is a második emeletről, és a grúz burekaszos csajt a Carmel piacról.

Gyors jó reggelt kívánunk a szembejövőeknek

Most, hogy alig van turista, mindenki ismerős. A jogázók mozdulatlan pózait kerülgetik a korán kelő kutyák, élvezik a póráz nélküli futkosást.

Fél nyolc. A bétiszitterek, babás nagykik, „anya dolgozik, apával megyünk a partra” (vagy fordítva) családok is megérkeznek lassan. Nézik a szörfsulit.

A nebulók a vízben az első óra anyagával birkóznak: állva maradni. Arrébb haladók egyensúlyoznak a part felé futó hullámokon.

Lassan megérkezik a második turnus: a napozók, strandolók. Térdig vízben állva meditálnak, elég meleg-e már egy mártózáshoz.

Nyáron nyolckor már nincs ilyen kérdés

A nap rázuhan a partra, a sétálók eltűnnek az árnyékban. Az apály tócsáinak tükrében tótágast áll a tel-avivi reggel.

Kilenc érdekes tudnivaló az új kneszetéről

Tizenkét év után először nem Benjámin Netanjahunak hívják Izrael miniszterelnökét. Új összetételű, Netanjahut és a Likudot az ellenzék soraiban felvonultató parlamentje van az országnak.

A nemrégiben esküt tett új kor-

mány hat politikai párt széles koalícióját vonultatja fel.

Az israel21c weboldal összegyűjtött kilenc érdekes információt az átforgalmazott kneszetről:

1. A most hatalomba lépő 49 éves Naftali Bennett az első miniszterel-

nök a csúcstechnológia világából: két sikeres szoftvercég, a Cyota és a Soluto vezetése fűződik a nevéhez. Ő az első miniszterelnök, aki kipát visel.

2. A kormánykoalíciónak tagja egy arab párt, az iszlamista Raam is.

3. Az új egészségügyi miniszter, Nicán Horovic volt az első nyíltan meleg képviselő az egyik legjelentősebb párt, a Meretz élén.

4. Az új parlamentbe két fogyatékkal élő aktivista is bekerült: Sirli Pinto, aki az első süket kneszettag és Karine Elharrar, aki izomsorvadásos betegségben szenved, ő energiaügyi miniszterként dolgozik majd.

5. Az új kneszetnek kilenc női minisztere van (az összesen huszonhét tárcavezetőből), ami Izrael történelmében a legmagasabb szám.

6. Két arab miniszter is van: Issawi Frej és Hamed Amar.

7. Két új képviselő angol nyelvtudással rendelkező országokból származik: a Fokvárosban nevelkedett Ruth Wasserman Lande és az Észak-Karolinában született Prof. Alon Tal. Talt is beleszámolva, a kneszetnek 73 éves működése során mindössze nyolc amerikai származású tagja volt.

8. Három egykori újságíró is tagja lett a parlamentnek: Jair Lapid, Nicán Horovic és Merav Michaeli. Lapid néhai apja, Tomi is tévés újságíróból lett politikus.

9. Omer Bar-Lev közbiztonsági miniszter ugyanazon minisztérium élére került, amelyet néhai apja, Chájim Bar-Lev vezetett 1984-től 1990-ig, csak akkor még rendészeti tárca volt a neve.

Izrael egyenlőnek fogja elismerni a judaizmus minden áramlatát

Nachman Sai diaszpóraiügyi miniszter: „A zsidó sátor elég tágas, abban a zsidó nép minden közössé-

Nachman Sai

gének és irányzatának helye lehet és kell hogy legyen.”

A miniszter beszélt a nemzetközi ortodox, konzervatív és reform irányzatok vezetőivel, és az új kormány nevében azt nyilatkozta: „Izrael Állam nyitott mindhárom áramlat felé, és azokat egyenlő alapon ismeri el.”

Miután Sai átvette a tárca irányítását, körtelefont bonyolított le Moshe Hauer rabbival, az Ortodox Unió, Jacob Blumenthal rabbival, a Konzervatív Mozgalom és Rick Jacobs rabbival, a Reform Judaizmus Unió vezetőjével.

Sai hangsúlyozta saját, valamint az új kormány elkötelezettségét amellett, hogy biztosítani kell Izrael nyitottságát a judaizmus minden áramlata és az összes zsidó közösség felé.

A miniszter azt is elmondta, hogy

a diaszpóraiügyi tárca mindent megtesz az ország új vezetése és a diaszpóra közötti kapcsolatok megerősítése érdekében.

A diaszpóra különböző irányzatainak képviselői üdvözlötték Sai fellépését, és hangsúlyozták az együtt-

működés és a párbeszéd iránti elkötelezettségüket.

„A zsidó sátor elég tágas, abban a zsidó nép minden közösségének és irányzatának helye lehet és kell hogy legyen” – jelentette ki a miniszter.

Bassa László / Szombat

Tel-avivi felhőkarcoló lett a világ legjobb irodaháza

A Tel-Avivban 2019-ben felépült ToHa toronyházat választotta idén a Magas Épületek és Városi Élőhelyek Tanácsa nevű szervezet a legjobb irodaépületnek.

A chicagói székhelyű Council on Tall Buildings and Urban Habitat (Magas Épületek és Városi Élőhelyek Tanácsa) a 18. alkalommal megrendezett éves díjkiosztó ünnepségén irodaház kategóriában a Tel-Avivban két éve felépült ToHa felhőkarcolót választotta meg a verseny összesített győztesének, számol be az ISRAEL21c portál nyomán a Kibic.

A most díjazott épület az első a

ToHa (Toceret Haarec – Izraeli gyártmány) tornyoknak elnevezett projektből, amely két felhőkarcoló megvalósítását foglalja magában. Az első torony 2019-ben készült el, 29

emeletes és 125 méter magas. A második épület még a kezdeti szakaszban jár, a tervek szerint 63 emeletes és 275 méter magas lesz. Az átadását pedig 2024-re tervezik. Az első torony a tervezők szerint egy jéghegyre emlékeztet.

Az első ToHa torony 2019 májusában megkapta a LEED Platinum minősítést, ami a legmagasabb, világszerte elismert fenntarthatósági tanúsítványnak számít.

Jelnyelven tette le a hivatali esküt Izrael első hallássérült képviselője

Sirli Pinto évek óta küzd aktivistaként a siketek jogaiért és társadalmi elfogadottságáért. A kneszetben tolmács segíti majd munkáját.

Az új kormány megalakulása után 16 tárcavezető jelezte, ideiglenesen lemond parlamentari képviselőségéről, hogy miniszteri teendőire tudjon fókuszálni, írja a Kibic. Így a miniszterek pártjai azonos számú új képviselőt küldtek az izraeli parlamentbe, a kneszetbe. Egyikük Sirli Pinto, a Jamina (Jobbra) párt új képviselője, aki az új vallásügyi miniszter, Matan Kahana helyére érkezett.

Pinto születése óta siket, korábban a hallássérültek jogaiért küzdő társadalmi aktivistaként tevékenykedett. 2019-ben csatlakozott Naftali Bennett pártjához, amelyet a Cionista Világszövetségben is képvisel.

Pinto, aki az első siket képviselő a kneszetben, jelnyelven tette le hivatali esküjét. Az üléseken tolmács áll majd a rendelkezésére, hogy élőben tudja követni az ott zajló eseményeket, és képes legyen reagálni az elhangzottakra.

A tolmács mikrofonja a kneszeti központi kihangosító rendszeréhez fog csatlakozni, így tudja fordítani, amikor Pinto jelnyelven felszólal, vagy – ahogy az izraeli parlamentben megszokott – „közbekiabál”. Pinto parlamenti irodájába egy lámpát is beszerelnek, amely jelezni fogja számára, amikor megszólal a szavazásokat jelző csengő.

Az első izraeli siket képviselőt a magyar országgyűlés hallássérült tagja, Tapolczai Balázs a Facebookon köszöntötte. A két feltöltött videó egyikén nemzetközi, a másokon pedig magyar jelnyelven gratulált Pintónak.

Sirli Pinto a kneszetben

Szerdócz Ervin főrabbi beszéde Újpesten

Tisztelt Emlékező Közönség! Tisztelt Vendégeink!

77 éve a támmuz hónap 20-ához legközelebb eső vasárnap az emlékezés napja. 77 éve ez a nap az újpesti, rákospalotai, szigetmonostori, leányfalui, pócsmegyeri, tahitótfalusi, váci zsidók végzetes tragédiájának emléknapja.

Együtt vagyunk, egymás között vagyunk. Zsidók és jóézer barátaink.

Köszönet azoknak, akik velünk emlékeznek.

„Emlékezzél meg közösségedről!” – mondja a 74. zsoltár.

„Emeld fel lépteidet az örök romokhoz, melyeket elpusztított az elenség a Szentélyben!” – olvassuk a zsoltár további szövegében, és ezzel az érzéssel hajtunk fejet közösen mártírjaink emléke előtt.

Az idézett szövegben az örök romokat mártír testvéreinkként értelmezzük, akik a Szentély részeként szentséggé válnak emlékezetünkben.

Kedves Barátaim!

Nehéz a halálról beszélni. Az értelmetlen halálról még nehezebb.

Mártírjaink haláláról szinte lehetetlen.

A szavak csak szavak, **nem azonosak a tényekkel, fájdalommal, szenvedéssel, értelmetlen halállal.**

Scheiber Sándor, a rabbiseminárium egykori rektora egy korai írásában említést tesz az auschwitzi gázkamrák előterében talált papírlapról. Egy anyavetete papírra utolsó gondolatát: **„Sír a gyermekem, nem akar meghalni.”**

Kedves barátaim! **Van egy álmom.** Egy visszatérő álom, egy rémálom követ.

Álmomban megyek a sorban újpesti testvéreimmel. Megyünk az állomásra vezető úton. Az úton, mely ma a **„Mártírok útja”** nevet viseli. Velük megyek, és mégis külön. Velük megyek ugyanazon az úton, de **az én utam mégis egy más út.** Kérdeznék, beszélni, akarok, de nem tudok megszólalni. Testvéreim is szólnak hozzám, de hang nem hagyja el szájukat. Csak néznek rám! **Csak fájdalmas szemükkel beszélnek!** Fájdalmat, reménytelenséget fejez ki pillantásuk. Némán követem őket, reményt sem tudok beléjük önteni, vigasztalni sem tudom őket!

Segítségre várnak! Szemükben a reménytelenség könnyei! Nem sírnak, nem tiltakoznak, nem panaszkodnak. Csak mennek, és amint a papírra írt anyaszavai: **„Sírnak... nem akarnak meghalni!”** Némán sírnak. Siratják életüket, jövőjüket. Jövőjüket, amit nem tudnak megélni.

Téhetetlen vagyok. Nem tudok segíteni. Nem tudok biztatni, és reményt sem tudok beléjük önteni. Megyünk párhuzamosan. Álmomban az újpesti testvéreink mennek a biztos halálba. Megyek velük a tehetetlenségem terhével.

77 év hosszú idő, ez három emberöltő. Az álom, a rémálom az én álmom! Érzéseim viszont azonosak a Ti érzéseitekkel. Ti és én, visszük az értelmetlen áldozatok borzalmanak terhét! Nem tudjuk a mai napig elbúcsúztatni Öket. Nem tudjuk elengedni Öket! **Nem tudjuk eltemetni Öket!**

Márpedig: **A halottakat el kell temetni. Mi mártír halottainkat nem tudjuk eltemetni, mert nincsenek meg a halottaink.** Mindannyian tudjuk: **porrá és füstté váltak, testük elszállt, mint a rémálom.** De emlékezetünkben megmaradtak. **77 éve azért sem tudunk eltemetni, mert az igazságot nem lehet eltemetni!** Haláluk, szenvedéseik körülményeit sem tudjuk eltemetni.

Nem tudunk temetni, mert az emléküket nem szabad eltemetni.

Nincsen SZÉP HALÁL! Mindenki meghal egyszer!

Nincsen SZÉP HALÁL! **De van borzasztó halál, van szörnyű halál.** Mártírjaink halála **borzasztó és szörnyű halál volt.**

Mártírjaink életén kívül elvették

méltóságukat is. Életük és haláluk méltóságát is.

Halálba vezető végzetes útjuk felidézése szimbolikus.

Egykor lehajtott fejjel, reménytelenül mentek a vasúti állomás irányába, **a biztos halálba. Mártírjaink egykor a halálba mentek. Megemlékezésünkkel szimbolikusan az életbe hoztuk vissza Öket. Most és minden évben.**

Szép, kegyeletteljes és felemelő.

A Szentírásban van egy parancs, úgy hangzik:

„Ne állj tétlenül felebarátod kiontott vére mellett!”

Mi, a túlélők leszarmazottai, tétlenségre vagyunk ítélve.

Hiszen a parancs azt is mondja, hogy **meg kell mentened társadat, ha bajba kerül!**

Nem tudjuk megmenteni, az életbe sem tudjuk visszahozni, **csak emléküket tudjuk életben tartani.**

Auschwitzban találtak egy naplót! Egy ismeretlen áldozat a keresztes háborúk liturgiájából idézett egy gondolatot:

„Talán kőből vagyok, talán soha sem volt anyám? Istenem, nem tudnál büntetni, ahelyett, hogy gyilkosok kezére adsz?”

Dramai gondolat.

Dramai gondolat, mely végzetes érzést takar. **Tulajdonképpen számonkérés I-tentől.** Milyen vétkek okán lettek pusztulásra ítélve testvéreink? Hogyan lehet, hogy I-ten istentelenekre bízta az ítéletet? De a tragédia ideológiáját nézve, testvéreinknek nem voltak vétkeik. Emberek voltak, minden emberi jóval és rosszal!

Ha I-ten büntet, a méltóság megmarad. A gyilkosok viszont nem tettek különbséget öreg, fiatal, férfi és nő között.

Ha I-ten büntet, a **büntetésben megvan a feloldozás!** Megvan a vigasz, megvan a megtérés, a jóvátétel lehetősége. Mártírjaink vigasz és remény nélkül haltak meg. Nem csak életüket: identitásukat is elvették.

Névtelenül és az ismeretlenségbe taszítva semmisültek meg.

A Példabeszédek könyvének negyedik fejezetében olvassuk:

„Az igazak ösvénye olyan, mint a hajnal világossága, mely minél tovább halad, annál világosabb lesz.” (4/18)

Megemlékezésünk szimbolikus út, amit évente bejárunk. Az igazak ösvényévé vált az újpesti **Mártírok útja. Az este közeledik, de ez az út a hajnal világossága, mely „minél tovább halad, annál világosabb lesz”.**

Minél többször járjuk be az emlékezés útját, **annál emberibbnek érezzük, érezhetjük Óáltaluk magunkat.** Minél többször járjuk az emlékezés útját, annál világosabb lesz, hogy közösen kell vigyáznunk egymásra és vigyáznunk az ártatlan emberek életét, a családok nyugalomát, anyák álmát és agastyánok reménységét!

„Az istentelenek útja olyan, mint a homály, nem tudják, miben ütköznek meg” – folytatja a Példabeszédek szövege (4/19).

Megemlékezésünkkel mártírjaink istentelen gyilkosai örök homályba, kárhozatba zuhannak.

Drága Barátaim! Ha meggyújtjátok az emlékezés mécseseit, ha leteszitek az emlékezés kavicsait, azzal az istentelenek által kiszabott út, a mártírok útja **az igazak ösvényévé válik.**

Jesájá (26,7) próféta mondja:

„Az igaznak ösvénye egyenes, egyenesen készített az igaznak útját.”

Ti, akik minden évben eljöttök emlékezni, Ti teszitek egyenessé az igazak útját, és ezáltal Ti, emlékezők is **IGAZAKKÁ VÁLTATOK!**

Irgalom Ura, Te, aki a magasban lakozol, adj igaz nyugalmat az isteni jelenléd szárnyai alatt az **újpesti és minden mártír** testvérünknek!

Mennyei Atyánk! Rejtsd lelküket szárnyaid menedéke alá örökre, lelkük találon nyugalmat, foglald Öket az öröklét kötelékébe. Te, Örökkévaló, legyél osztályrészük, találjanak békét hamvaikban. És mondjuk erre: Ámen!

Azbej Trisztán: Magyarországon a zsidó-keresztény értékeken alapul a kormányzás

A zsidó-keresztény értékeken alapul a kormányzás Magyarországon – jelentette ki Budapesten, a Magyar Tudományos Akadémián a Miniszterelnökség államtitkára, aki az üldözött keresztények megsegítéséért és a Hungary Helps Program megvalósításáért felel.

Azbej Trisztán erről az Antiszemizmus Magyarországon: látszat és valóság című kétnapos, a Danube Institute által szervezett angol nyelvű konferencia megnyitóján beszélt.

„Az emberi méltóságot meg kell védeni, a kabinet fő feladata, hogy jóllétet biztosítson az állampolgárainak” – hangoztatta.

Kijelentette, hogy az elmúlt tizenegy évben olyan intézkedéseket fogadtak el, amelyek példátlanok a magyar történelemben. **„Bár a lépések hatékonysága talán vitatható, a kormány őszinte szándéka az antiszemizmus elleni küzdelemben nem”** – mondta.

„A nemzetközi közösségnek fel kellene ismernie a magyar intézkedések jelentőségét” – hangoztatta Azbej Trisztán. Hozzátette: nem akarnak leállni erőfeszítéseikkel, céljuk, hogy a zsidók jól és biztonságban érezzék magukat Magyarországon.

Jákov Hadasz-Handelszman, Izrael budapesti nagykövete azt mondta, hogy Magyarországon él Közép-Európa legnagyobb zsidó közössége, melynek tagjai biztonságban sétálhatnak az utcán, intézményei pedig rendben működnek. **„Ez sokat elmond nyolcvan évvel a holokauszt után”** – vélekedett.

„Magyarország az Európai Unióban a lista alapján található az antiszemita támadások számát tekintve, ebben szerepet játszott, hogy a kor-

Azbej Trisztán miniszterelnökségi államtitkár

mány zéró toleranciát hirdetett a jelenséggel szemben” – jegyezte meg.

Heisler András, a Mazsihisz elnöke kijelentette, hogy a holokauszt képes a második generáció tagjaiban mai napig ható traumákat okozni. Magyarországon jobb a zsidók helyzete, mint Európa más államaiban, szabadon felvállalhatják identitásukat az utcán, fizikai támadások csak elvétve érik őket. **„Ennek ellenére élnek félelmek a közösség tagjaiban, nincs azonban olyan antiszemizmus az országban, amelyből ezeket közvetlenül le lehetne vezetni”** – hangoztatta.

Heisler András is méltatta a kormány intézkedéseit, a zéró tolerancia elvét, a zsinagógák és az elhagyatott temetők felújítását. A pozitívumok mellett megemlítette, hogy az online

Magyarország elsőként bojkottálja az Izraeli elítélő ENSZ-konferenciát

A durbani kormánykonferencián elfogadott állásfoglalás korai tervezete a cionizmust a rasszizmussal tette egyenlővé, és jóváhagyta azt a határozatot, amely Izraeli „rasszista apartheid államnak” nevezte és népirtással vádolta.

Korábban Izrael, Kanada, Olaszország, Ausztrália, Németország, Hollandia, Új-Zéland, Lengyelország bojkottálták a konferenciákat. 2011-ben 14 ország maradt távol az összejöveteltől.

Magyarország az első olyan uniós ország, amely bejelentette, hogy nem vesz részt az ENSZ idei rendezvényén, az antiszemita üzeneteket tartalmazó durbani rasszizmus elleni világkonferencián.

„A magyar kormány zéró tolerancia politikát hirdetett az antiszemizmus ellen, és teljes mértékben elkötelezett amellett, hogy garantálja a zsidó emberek biztonságát, amelyet a nemzetközi fórumokon is következetesen képviselünk” – írta Sziijártó Péter külügyminiszter levelében Mark Weitzmannak, a Los Angeles-i Simon Wiesenthal Központ kormányzati ügyekért felelős képviselőjének.

A 2001-es rasszizmus elleni világkonferencia Durban I. néven is ismert a dél-afrikai város után, amelyben megtartották. Ez a találkozó antiszemita és Izrael-ellenes üzenetek melegegy volt, és itt vádolták meg Izraeli azzal, hogy apartheid állam, írja a jpost.com nyomán a Kibic.

A durbani kormánykonferencián elfogadott állásfoglalás korai tervezete a cionizmust a rasszizmussal tette egyenlővé, ami az Egyesült Államok és Izraeli ki-lépését eredményezte. A végleges tervezet nem ítélte meg rasszistaként a cionizmust, de az izraeli-palesztin konfliktus volt az egyetlen, amely kifejezetten a „rasszizmus, faji megkülönböztetés, idegengyűlölet és a kapcsolódó intolerancia áldozatai” részben szerepel.

A durbani civil szervezetek fóruma jóváhagyta azt a határozatot, amely Izraeli „rasszista apartheid államnak” nevezte és népirtással vádolta. A rendezvényen antiszemita anyagokat, köztük a Sion vének protokolljait osztották szét.

Az Egyesült Királyság azt mondta, csatlakozik az Egyesült Államokhoz, Kanadához és Ausztráliához, és idén szeptemberben bojkottálja a Durban IV-et „az antiszemizmus történelmi vonatkozásaira tekintettel”.

Várhatóan Franciaország is kivonul – mondta egy diplomáciai forrás, de hivatalos nyilatkozatot még nem adtak ki. A német külügyminisztérium tisztviselője szerint Berlin még nem döntött az ügyben.

Gilad Erdan, az ENSZ nagykövete elmondta, hogy a durbani konferencia alternatív eseményét tervezni megtartani, amely a rasszizmus, ezen belül az antiszemizmus elleni küzdelemmel foglalkozik.

ZSVK: Fókuszban a diaszpóra és Izrael kapcsolata

Több mint két tucat ország zsidó vezetőinek részvételével ülésezett a Zsidó Világkongresszus igazgatótanácsa. Az online megbeszélésen

a galut és a Zsidó Állam új alapokra helyezett kapcsolatáról kifejtette elképzeléseit Nachman Sai, Izraeli diaszpóraügyekért felelős minisztere. A tanácskozáson részt vett Heisler András, a Mazsihisz elnöke is.

A Zsidó Világkongresszus májusban tartott, 16. tisztújító plenáris közgyűlése után most először ült össze a szervezet új igazgatótanácsa. A testület – amelyben több mint két tucat ország zsidó vezetői kaptak helyet – a koronavírus-helyzet miatt most még online rendezte meg a tanácskozást.

Az ülésen részt vett Nachman Sai, a Zsidó Állam új kormányának frissen kinevezett diaszpóraügyi minisztere is. A szívélyes eszmecsere során Ronald S. Lauder, a Világkongresszus elnöke fölhívta a tárcavezető figyelmét arra, hogy elsődleges fontosságú a diaszpórában élő fiatal zsidók kapcsolatának megerősítése izraeli családjukkal, erre szerinte jelentős erőforrásokat kell mozgósítani, hiszen a galutbeli zsidóság és az izraeli zsidóság viszonya központi kérdés, sőt, ez a téma jelenleg a Világkongresszus szívügye.

Nachman Sai – aki 2009 és 2019 között volt a kneszet tagja – világossá tette, hogy elkötelezett a zsidó nép egységének megerősítése iránt Izraelben és szerte a világon. A miniszter kiemelte: a hangsúlyt a kölcsönösségre kell helyezni, hiszen – mint fogalmazott – „nem róluink és nem rólatok van szó, hanem arról, hogy nagy és egységes zsidó népként kell küzdenünk közös ellenségeinkkel”.

A megbeszélésen az emelkedő tendenciát mutató antiszemizmusról a diaszpóraügyi tárca vezetője azt mondta, ez nem Izrael, hanem a zsidóság biztonságának kérdése. A tét az, hogy fenntartsuk magát a zsidó népet generációkon át.

térben mindenütt terjed az antiszemizmus, a koronavírus-járvány ráadásul új összeesküvés-elméleteket is szült. Szociológiai felmérések szerint a zsidók állampolgári komfortérzete nem megfelelő. Az antiszemizmus jelen van a társadalomban, a nézetnek minden politikai párt támogatói körében akadnak hívei.

„A társadalom egyharmada antiszemita kisebb-nagyobb mértékben” – hivatkozott Heisler András a Medián felmérésére.

Köves Slomó, az EMIH vezető rabbija hangsúlyozta, hogy az utóbbi években csökkent az antiszemizmus, de még mindig jelentős mértékű, és a jelenséget csak hosszú távon lehet leküzdeni.

Frölich Róbert országos főrabbi úgy vélekedett: bár a magyarországi antiszemizmus mértékéről szóló statisztikák kedvező képet festenek, nem feltétlenül fedik a valóságot. Úgy fogalmazott, hogy egyetlen antiszemita megnyilvánulás is eggyel több az elfogadhatónál.

Utalt a konferencia címére: látszat és valóság. Szavai szerint az antiszemizmus megjelenése valóban alacsony szintű, de ez nem a valóság. A valóság ugyanis nem csupán az, ami a statisztikákban megjelenik, hanem az is, amit az emberek megélnak, például amikor beülnék egy kávéházba. Frölich Róbert szerint fontos az oktatás, amely hosszú távon fejti ki hatását.

John O’Sullivan, a Danube Institute elnöke is megjegyezte, hogy az antiszemizmus jelen van Magyarországon, de kisebb mértékben, mint Nyugat-Európában. Reményét fejezte ki, hogy a jelenség teljesen eltűnik.

Befolyásos rabbi lett a nincstelen magyar dédunokájából Amerikában

A Nagy-Los Angeles-i Zsidó Szövetség (Jewish Federation of Greater Los Angeles) bejelentette, hogy Noah Farkas rabbi lett a szervezet új elnök-ügyvezetője. Farkas rabbi dédapja 1908-ban nincstelen magyar zsidó emigránsként, egyedül, angoltudás nélkül költözött az Egyesült Államokba, hátrahagyott rokonai a vészorkor szak áldozatai lettek.

A 41 éves Noah Farkas jelenleg a Los Angeles megyében lévő San Fernando Valley zsidó közösségében szolgál rabbiként, míg korábban egy Mississippi állambeli kilében dolgozott.

A honlapján saját magát „apaként, rabbiként és világszerelőként” aposztrofálja, és ez a szellemes kifejezés valóban illik rá, hiszen szívügyének tekinti a szociális ágazatban való munkálkodást, a hajléktalanok megsegítését, sőt, részt vett a Katrina

hurrikán pusztítása után szükségessé vált helyreállításban is.

A rabbi most egy igen fontos poszt-

ra kerül: ő lesz a nyugati part egyik legnagyobb zsidó szövetségének elnök-ügyvezetője Los Angelesben.

Mint egyik írásában megemlékezik róla, dédapja, Farkas Móric egy kelet-magyarországi kisvárosból vándorolt ki az Egyesült Államokba 1908-ban. Szülei szegény magyar zsidók voltak, akiknek csak arra volt pénzük, hogy a fiukat segítsék a kiutazásban, ők maguk itt maradtak, s később a vészorkor szak áldozatai lettek.

Noah Farkas melegsívű megemlékezésben vall arról, hogy angolul nem tudó, nincstelen dédapja az amerikai Zsidó Jótékonyági Társaság támogatásával kezdhetett új életet. Teljesen egyedül, család és barátok nélkül érkezett, s mégis helyt tudott állni. A Forward magazin 2016-ban Noah Farkast választotta Amerika „leginspirálóbb rabbijának”.

Sok sikert kívánunk neki új pozíciójában!

Németország: állampolgárság a nácik által elüldözött zsidók leszármazottainak

A német szövetségi törvényhozás olyan változtatásokat hagyott jóvá, amelyek megkönnyítik a náci üldöztetés elől elmenekültek leszármazottainak az állampolgárság megszerzését.

A döntést zsidó csoportok fontos jelzésnek minősítették – írja a zsidó.com nyomán a Szombat. A Bundestag által jóváhagyott módosítások törvényerőre emelik a 2019-től már hatályban lévő rendeleteket.

A kormánykoalíció fontos jogi lépéseket tett annak érdekében, hogy Németország eleget tegyen történelmi kötelezettségének – mondta Josef Schuster, a Németországi Zsidók Központi Tanácsának elnöke.

A menekültek hozzátartozói korábban sérelmezték, hogy állampolgársági kérelmeket az alkotmányos garanciák ellenére elutasították – emlékeztetnek a cikkben. Németország alkotmánya kimondja, hogy azok a volt német állampolgárok (és az ő leszármazottaik), akiket 1933 és 1945 között politikai, faji vagy vallási okokból megfosztottak állampolgárságuktól, visszakaphatják azt.

Josef Schuster, a Németországi Zsidók Központi Tanácsának elnöke

Az érmihályfalvi zsinagóga

A magyar határhoz közel, a partiumi, túlnyomórészt magyarok lakta Érmihályfalván jártam. A belvároshoz, a városházához közel, a határ felé vezető Márton Áron utca 10. szám alatt elhagyatottan áll a zsinagóga. Magas drótrácsal körbekerített, kiégett fűvű park mögött helyezkedik el az épület. Jól láthatóan gaz-

az 1970-es évek elejére megszűntek a szertartások. A kis létszámú hitközség később bérbe adta az épületet a helyi Fogyasztási Szövetkezetnek, mely raktárnak használta. 1990-ben a tulajdonába is került, de 1996-ban kihasználatlanság miatt túlادott rajta. A helyi baptista közösség vette meg. Az elszármazott zsidók vissza-

dátlan, vagy a településen élő kevés zsidó képtelen fenntartani. Falai koszlottak, gondozásnak nem látszódik nyoma.

Valaha szebb napokat élt meg. Éppen azért készült, mert az előző már kicsinek bizonyult. A huszadik századra a zsidóság száma közelítette a kétezret, de már az előző század második felében is meghaladta az ezret. Az első templom a mai mögött volt, és a 18. század közepe táján emelték, ám korlátozott befogadóképessége miatt a 19. század végére felépítették a jelenleg is állót.

Az észak-erdélyi Érmihályfalva zsidó lakossága az 1941-es népszámlálás adatai szerint 1.662 fő volt, ami a népesség 18,2%-át jelentette. A többségük kereskedőként, iparosként, napszámosként dolgozott, de három orvos, két gyógyszerész, négy ügyvéd és egy mérnök is élt a városban, az általános gazdasági bajok közepette elég küzdelmesen. Néhány kisebb-nagyobb ipari üzem, a paprikamalom, Beckék pótkávégyára és egy szörmeüzem juttatott néhány családot kenyérhez.

1944 tavaszán a két nagyváradi gettóba tömörítették a környékbeli településeken élő zsidókat is. Élesdől, Érmihályfalváról, Margittáról és Székelyhídról közel 8.000 embert szállítottak össze a Mezey-fatelepen. (Az érmihályfalvi gettóban az értékek utáni kutatásban részt vevő legbuzgóbb ember egy nő, Zeffer Kiss Rozália volt.) A második világháborút követően kevesen térhettek haza, és azok is inkább kivándoroltak Amerikába vagy Izraelbe.

A zsinagóga fokozatosan elvesztette szerepét. A zsidóság fogyásával

vásárolták, mert vallásuk szerint zsinagógájuk nem lehet más felekezet temploma. Alapítványt is létrehozottak, és felújításba kezdtek, ami azonban nem fejeződött be, mert az alapítvány vezetője néhány hónapra rá meghalt. Az örökösök Klein Lajost, az alig tíz főt számláló hitközség vezetőjét bízták meg az épület gondozásával, fenntartásával.

Ráleltam a zsinagóga Facebook-oldalára. A Synagogue Ermiályfalva/ Valea lui Mihai rövid ideig az épületben megtartott néhány művészeti eseményről tudósított. Az utolsó bejegyzés dátuma 2014. augusztus 31.

A zsinagóga nem működik. A város kulturális-művészeti életének támogatására ajánlották fel. Rendeztek benne néhány kiállítást, de már ez is a múlté.

(Az információk egy része a Bihari Napló 2013. szeptember 23-i számában található.)

Dr. Kiss Erika Márta: Erdély zsidó közösségei a kezdetektől napjainkig a temetők tükrében. PhD-disszertáció, Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem, Budapest, 2014, 129–130.)

Somogyi Ferenc

Hírek, események röviden

– Siófok. Szeretettel várunk minden érdeklődőt az imaházba a szombafogadó istentiszteletre és az azt követő kidusra július 23. és augusztus 20. között, péntek esténként 19 órától. Cím: Siófok, Széchenyi u. 4.

Olvasói levél

Mikor kezdődnek a tárgyalások?

Örömmel olvastam az Új Élet legutóbbi számában, hogy Frölich Róbert országos főrabbi úr néhány munkatársa segítségével vállálja a mediátor szerepét az egymással már évek óta „hadiállapotban lévő” zsidó szervezetek között, valamint rendezni próbálja a rabbiknál felmerült vitás kérdéseket. A következőket szeretném azonban megjegyezni:

1. A legnagyobb kérdés az, hogy a két nagy szervezet, a Mazsihisz és az EMIH vezetői hajlandóak-e együttműködni az országos főrabbi úrral abban, hogy rendezzék az évek óta húzódó vitáikat.

2. Az előbbivel kapcsolatban nem tartom szerencsésnek az országos főrabbi úr következő hasonlatát: „...miközben a Mazsihisz és az EMIH ugyanabban a tóban pecáznak, a Mazsihisz a vízbe dobja a horgot, míg az EMIH a Mazsihisz vödrébe.” Inkább azt hangsúlyoznám erősebben, hogy mind a két szervezet jusson halhoz, de a méltányosság és igazságosság elve szerint.

3. Mivel az országos főrabbi úr nagyon jól ismerheti a neológ rabbik problémáit, javaslom, hogy haladéktalanul kezdeményezzen tárgyalásokat a Rabbitestület vezetői és a Rabbitestületből az elmúlt év folyamán kilépett kb. 7 rabbi között. Ezek a tárgyalások azonban ne fulladjanak személyeskedésbe, hanem a rabbik munkáját ténylegesen gátló problémákról szóljanak.

Vértés István

Csodálatos évfordulók

Anyai ági nagyapám, Singer Nándor talmudtudós 155 évvel ezelőtt, 1866. május 23-án született.

Férjem, dr. József László professzor, műfordító 105 évvel ezelőtt, 1916. november 21-én született.

Anyai ági unokabátyám, dr. Friedmann Imre (édesanyám nővérének a fia) Antarktisz-kutató 100 évvel ezelőtt, 1921. december 21-én született.

Emlékük legyen áldott!

ÚJ ÉLET

a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének lapja
1075 Budapest, Síp u. 12.
Telefon/fax: 322-2829
E-mail: ujelet@mazsihisz.hu

Főszerkesztő:

Kardos Péter

Olvasószerkesztő:

Gábor Zsuzsa

Kiadótulajdonos:

Mazsihisz

Előfizetési díjak:

Belföldön: 1 évre 4800 Ft

Külföldre 6800 Ft/év

USA és Izrael: 7500 Ft/év

Az összeg valutában is befizethető az aktuális árfolyamon.

OTP bankszámlaszám:

11707024-22118480

OTP SWIFT kód:

(BIC) OTPVHUBB

IBAN:

HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000
Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üz-

letág, előfizethető a kiadónál.
Postacsek: 11707024-22118480

Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk intézése a 06-(1)-767-8262-es számon.

Szedés, tördelés:

WolfPress Nyomdaipari Kft.

Nyomdai munkák:

mondAt Kft., www.mondat.hu

Felélős vezető: Nagy László

ISSN 0133-1353

APRÓ- HIRDETÉS

Üzemorvosi, háziorvosi rendelés
Zuglóban, Vezér u. 156. VITAPHARM.
Hétfő–szerda 15–16-ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 220-0230.

Műfogorrögzítés minimplantátumokkal. Bp., Szt. István krt. 4. III. 1. 320-4778. www.drviragdental.hu és www.mini-implantatum.hu

Nerc, róka, mindenfajta szőrmebundát vásárolok, teljes ruhanemű-hagyatékot, kiegészítőket: 06-20-229-0986.

Frissnyugdíjas angol és német nyelvtudással idős hölgyet vagy urat gondozna képesítéssel. Bécsbe megfelelő vakcinákkal rendelkezem. Tel.: 00-36-70-413-6036.

Eladom újlipótvárosi, Szent István park közeli, háromszoba-hallos, 74 négyzetméteres, felújított, első emeleti lakásomat. Irányár: 69,9 M Ft. Érdeklődni: 06-30/594-7359.

Órajavítás, faliórák felújítása garanciával. Jung Péter, VII., Garay u. 45. 06-70-505-5620, www.jungoras.hu

A Gólem műsorterve

Amíg a nyájvédettség nem biztosított, interjúim általában e-mailben készülnek. Furának is tartotta beszélgetőtársam, a Gólem Színház első embere, Borgula András, így hát szerény és időhiánnyal küzdő emberként rövidre is fogta. Tehát ennyi. Ezt is köszönöm.

– Legjobb tudomásom szerint ha nem is felel meg az eredeti elképzelésnek a Gólem Színház felújítása, de egy kis szegmense jászásra alkalmassá vált. Tervekről kérdezek, milyen előadással nyitok, majd folytatjátok az évadot, kiknek jár köszönet, hogy egyáltalán idáig jutottatok, lesz-e valamikor annyi pénz, amiből ténylegesen, teljes mértékben megvalósulhat az álmodok?

– Szeptemberben nyitunk, az eredetihez képest kisebb felújítás után, de a színházterem, a kávézó és a kiszolgálóterek egy része készen lesz.

Németh Virág Az utolsó velencei kalmár c. előadásával kezdünk, amit az én kérésre írt, és már nagyon régóta motoszkál a fejemben az ötlet, amelyből megszületett. Zsidó gyerekek 44-ben, majd már felnőttként 89-ben is előadják a Shakespeare-művet, és ebben a két történelmi pillanatban, életük sorsfordulóin látjuk őket a színpadon.

A következő egy Virsaft nevű mozgásszínházi produkció lesz, szöveg nélkül, de rengeteg zenével, aztán Joshua Harmon Rossz zsidók c. előadását tervezzük színpadra állítani.

Sokaknak jár köszönet a Gólem életben tartásáért, felsorolni is nehéz lenne, de egyének, cégek, önkormányzati és állami pénzek is vannak a központban, a csapat pedig rendkívül kitartóan dolgozott a pandémia idején is.

Reméljük, a nyitás után a jegyek és a kávézó bevételeiből folytathatjuk majd a hátralévő részek felújítását.

– Úgy legyen!

Gjuli

NAPTÁR

Július 16., péntek

Július 17., szombat

Július 18. vasárnap

Július 23., péntek

Július 24., szombat

Július 30., péntek

Július 31., szombat

Áv 7.

Áv 8.

Áv 9.

Áv 14.

Áv 15.

Áv 21.

Áv 22.

Gyertyagyújtás: 8.18

Szombat kimenetele: 9.34

Erev tise bav

Tise bav bójt

Gyertyagyújtás: 8.11

Szombat kimenetele: 9.25

Gyertyagyújtás: 8.02

Szombat kimenetele: 9.14

Zsidó fagyisok

Itt a nyár, és az emberek vágyanak valamire, ami lehűti őket. Ez régebben is így volt. Jelen írásból kiderül, hogy mi köze a zsidóknak a fagyalathoz, mert hogy van, az nem is kérdés.

A hagyományok szerint a fagyalt olasz eredetű étel, mely az 1800-as évek közepére vált elérhetővé széles körben az országban és Nagy-Britanniában. Utóbbi helyen nemcsak az olaszok, hanem a zsidók is foglalkoztak a fagyaltárussítással, akiket azzal vádoltak, hogy az édességgel elrontják a gyerekeket.

Az 1900-as évekre a jeges édesség

ság titkait édesapja fagyaltatójában leste el gyermekkorában. Amikor a második világháború alatt hadnagyként szolgált az amerikai haditengerészetnél, szabadidejében fagyaltot készített katonatársai számára.

A Snowbird Ice Cream legnagyobb újtása az volt, hogy 21-féle ízt kínált vevői számára. Egy évvel később Irv sógora, Bert Baskin megnyitotta saját kávézóját, a Burton's Ice Cream Shopot a kaliforniai Pasadenában. Majd néhány év után a sógorok egyesítették erejüket, megalapították a Baskin-Robbins fagyaltot, mely generációkon keresztül

kezett Lengyelországból az Álmodó Országába, ahol egy olasz rokon fagyaltüzemében kezdtek el dolgozni. Reuben megtanulta a fagyaltkészítés csínját-bínját, de úgy érezte, hogy valami még hiányzik.

Mattus végül egy sűrűbb anyagú fagyit dolgozott ki, melyhez természetes összetevőket használt fel. Már csak egy vonzó márkanév kellett választani hozzá. Így született meg a dán hangzású Häagen-Dazs. Mint Reuben Mattus később elmondta, választásuk oka a következő volt: „Az egyetlen ország, amely a második világháború alatt megmentette a zsidókat, Dánia volt. Ezért kitaláltam egy fiktív dán nevet, és bejegyeztettem.” Mattusék számára fontos volt, hogy termékük kóser legyen, mint Reuben mondta egyszer, „hogyha jó fagyit csinálók, azt akarom, hogy népem tagjai is tudják enni, ezért kóser”. 1983-ban a Pillsbury csoport megvásárolta Mattusék cégét, és folytatta a finom és kóser hideg desszertek előállítását.

A hazánkban is egyre ismertebb Ben&Jerry fagyaltot előállító vállalkozást 1978-ban alapította a vermonti Burlingtonban Ben Cohen és Jerry Greenfield. Cohen és Greenfield igyekezett környezetbarát céget létrehozni. Első kávézójukat újrhasznosított anyagok felhasználásával építették meg, termékeiket pedig hormonmentes tejjel készítették. Népszerűségük egyik titka az volt, hogy vicces neveket adtak fagyaltjaiknak. A Ben&Jerryt 2000-ben eladták az Unilevernek, amely továbbra is igyekszik a humoros imázst fenntartani. Pár évvel ezelőtt a cég Izraelben peszáchra egy új ízű fagyit dobott piacra, a chároszetet, mely a szédereste alapkelléke (bor, dió és alma keveréke) vaníliafagyai alapon.

Párve fagyalt kóserági és allergiás okokból

Párve az az étel, amely sem nem tej, sem nem húsos. A legtöbb fagyalt azonban nagyon sokáig tejalapú volt, ami megnehezítette a fogyasztását azok számára, akik a kóserági szabályokat betartva táplálkoznak, valamint azok sem tudták enni, akik tejfehérje- és/vagy tejcukorérzékenyek. Az 1970-es években David Mintz kikísérletezte a tejmentes fagyaltot. Ő maga laktózérzékeny és kóser. Jó időben felfedezte az igen nagy igényt arra, hogy kiaknázza ezt a piaci rést. Úgy gondolta, hogy hozzá hasonlóan sok vallásos zsidó fogyasztana fagyaltot húsevés után, azonban a kóserági törvények ezt nem teszik lehetővé. Mintz 9 évig kísérletezett, mire egy tofualapú recept segítségével létre tudta hozni a megfelelő ízu és állagú fagyaltot. Miután megkóstoltatta barátjaival az új desszertet, megalapította a párve fagyaltot gyártó Tofutti céget.

A fagy napjaink Izraelében

Egyes kutatások szerint egy átlagos izraeli évente 8-10 liter fagyaltot fogyaszt (ez messze elmarad az egyesült államokbeli adatoktól). Annakra népszerű az édesség Izraelben, hogy még egy mondás is született vele: amikor harmadszor találkozzunk, fagyizni megyünk.

Felhasznált forrás:
<https://www.aish.com/jws/Ice-Cream-6-Jewish-Facts.html>

Miklós Dóri

Koncert a szolnoki Hősök Zsinagógájában

A Jubilate Deo – Templomi Séták programsorozat keretében nagy sikerű hangversenyt adott a Szolnoki Bartók Béla Kamarakórus a Hősök Zsinagógájában. Vendégművészként közreműködött Péli Ildikó (fuvola) és Kiss Lucia (cselló). A rendezvényen Berman Dávid, a hitközség elnöke tartott előadást, melyet az énekkar által előadott kórusművek színesítették, Kiss Boldizsár és Molnár Éva MMA-ösztöndíjas karnagy vezényletével.

Fotó: Illyés Csaba

A legnagyobb izraeli küldöttség indul a tokiói olimpiára

Közel 90 izraeli sportoló 18 sportágban szerepel majd az idei olimpián. Az ország 44 év után először csapatsportban is érdekelt lesz a játékokon.

A koronavírus-járvány miatt idénre halasztott nyári olimpiai játékokon Izrael az eddigi legnépesebb küldöttséggel fog részt venni, számol be a Ynet hírportál nyomán a Kibic. Az Izraeli Olimpiai Bizottság 2-3 érem megszerzésével lenne elégedett, amire az indulók névsorát nézve meg is van az esély.

A csapatban több olyan kiemelkedő sportoló is helyet kapott, akik korábban már bizonyítottak nagyobb versenyeken. Ilyen például a ritmikus sportgimnasztikában a világ egyik legjobbjának számító Linoj Asram, a korábbi világbajnok dzsúdós, Szagi

lášhoz szükséges minimális időeredménytől, izraeli futókban így sem lesz hiány Tokió utcáin. A férfiaknál három, a nők mezőnyében pedig két maratonfutó fogja képviselni a zsidó államot. A maratonon kívül több atlétikai számban is lesz induló az idei olimpián.

Izrael 1976 óta nem képviseltette magát csapatsportokban az olimpiai játékokon, akkor a labdarúgó-válogatott jutott ki a montreali olimpiára. Idén viszont a 44 éves szünetet követően ismét lehet majd izraeli csapatot látni, miután a baseballozók kiharcolták a részvételt.

A főleg amerikai zsidókból összeálló válogatottnak még akár éremszerzésre is esélye lehet, mivel összesen csak hat csapat vesz részt a tornán. A baseball csak azért került be az idei

Az izraeli baseballcsapat

Muki és az Európa-bajnok tornász, Artem Dolgopjat.

Éremesélyesek lehetnek még többben a cselgáncsozók közül is, de jó eredményt érhetnek el a mindig erősnek számító vitorlások is. Kiemelkedik még a küldöttségből a fiatal Európa-bajnok taekwondós Avisag Szemberg és az idén Budapesten Hosszú Katinkát is legyőző úszó, Anasztazia Gorbenko.

Bár az ötgerekes ortodox maratonfutó, Beatie Deutsch nem sokkal ugyan, de elmaradt az olimpiai indu-

programba, mert nagyon népszerű Japánban, a következő olimpián már nem lesz ott a sportág, így ez valóban ritka alkalom lehet Izraelnek az éremszerzésre.

A nyári olimpiai játékokat július 23. és augusztus 8. között rendezik meg Tokióban. Az izraeliek a következő sportágakban lehet majd megtekinteni: atlétika, országúti és hegyi kerékpár, lovaglás, vitorlázás, szertorna, ritmikus sportgimnasztika, úszás, nyíltvízi úszás, szinkronúszás, taekwondo, cselgáncs, triatlon, sportlövészet, íjászat, baseball, tollaslabda és hullámlovaglás.

Izraeli olimpiai érmesek

Izrael eddig összesen 9 érmet (1 arany, 1 ezüst és 7 bronz) szerzett a korábbi olimpiai játékokon:

Arany: Gal Fridman, vitorlázás, 2004, Athén

Ezüst: Jael Arad, dzsúdó, 1992, Barcelona

Bronz: Oren Szmadzs, dzsúdó, 1992, Barcelona; Gal Fridman, vitorlázás, 1996, Atlanta; Michael Kolganov, kajak-kenu, 2000, Sydney; Ariel Zeevi, dzsúdó, 2004, Athén; Sahar Cuberi, vitorlás, 2008, Peking; Jarden Gerbi, dzsúdó, 2016, Rio; Or Szaszon, dzsúdó, 2016, Rio

Hűtő chároszet

az USA-ba emigrálók körében is igen népszerűvé vált, akik leginkább Ellis Islanden ismerkedtek meg a csemegével. Zsidó bevándorlók ezreinek is szokatlan íz volt a fagyalt, melyet az új otthonuk kínált nekik.

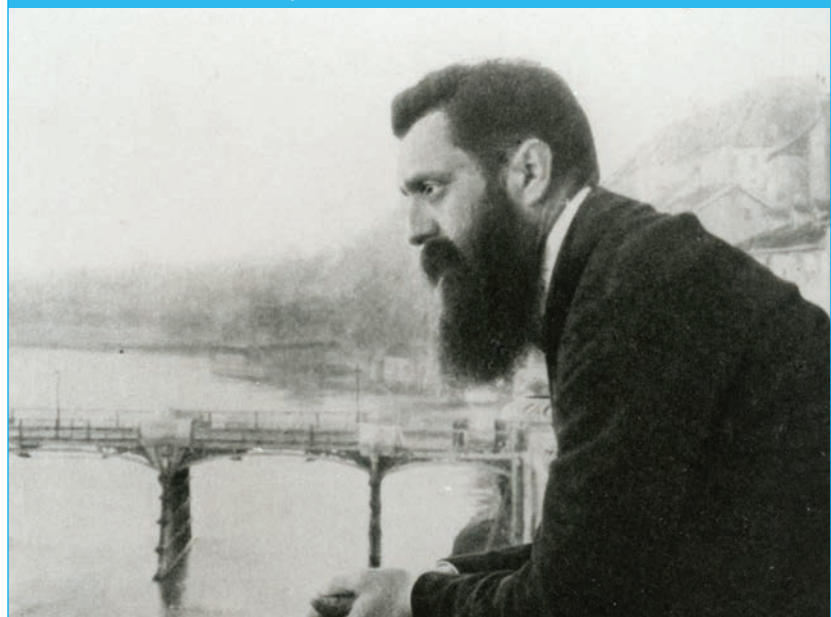
A legismertebb amerikai fagyaltmárkák közül néhány zsidó bevándorlók nevéhez kötődik. Az 1917-ben Winnipegben született Irv Robbins, aki a bár micvájára kapott pénzét arra szánta, hogy fagyaltszalont (Snowbird Ice Cream) nyisson, 1945-ben Kaliforniában, Glendale-ben ezt a tervét meg is valósította. Irv fagyaltkészítő-mester volt, aki a nyálánk-

nyagon népszerű márka volt az Egyesült Államokban. (1994-ben a Baskin-Robbins beolvadt a Dunkin' Donutsba, amit a zsidó származású üzletember, William Rosenberg alapított 1950-ben.)

A Häagen-Dazstól a Ben&Jerryig

1961-ben jelent meg az amerikai fagyaltpiacon a Häagen-Dazs, mely magas minőségű, új ízvilágú árut kínált a fogyasztóknak. A márkát két zsidó bevándorló, Reuben és Rose Mattus alapította. Reuben édesanyjával, Rose-zal kisgyermekkorában ér-

Herzl Tivadar örököi hagyta nekünk....

Biztosítani akarjuk a zsidó nép és Izrael Állam létének folytonosságát.

Az Ön öröksége is hozzájárulhat e célhoz.

Keren Hayesod - United Israel Appeal,
a szervezet, amely Izrael részére gyűjt adományt.

Tőlünk megtudhatja hogyan

E-mail: legacy@kh-ua.org.il

Telefax: +972-4-6263636

Mobil: +36-30-7154136, 70-9330068

...és ideje van a nevetésnek

Azt mondják, a reggeli torna néhány évvel meghosszabbítja az életedet. Ez igaz.

Ma 20 fekvőtámasz után 80-nak érzem magamat.

Mondok valamit, ami rövid és velős. Lábszárcsont.

Dilemma:

Meg szeretném látogatni a bennszülött afrikai törzseket. De még nem tudok dönteni Németország és Franciaország között.

– Doktor úr, mit írjak be a halál okaként?

– Írd be, hogy Covid-19.

– Na de neki 40 szűrt sebe is van.

– Akkor írd be, hogy Covid-19, váratlan szövődményekkel.